

Bureau voor Archeologie Rapport 815

Geesterweg 10-12, Akersloot, gemeente Castricum: een bureauonderzoek

Colofon

Titel: Bureau voor Archeologie Rapport 815. Geesterweg 10-12,
Akersloot, gemeente Castricum: een bureauonderzoek

Auteur: A. de Boer (KNA senior prospector)

Datum: 18 juli 2019

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Administratieve gegevens

Projectnummer	2019060602
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Castricum
Plaats	Akersloot
Toponiem	Geesterweg 10-12
Centrum locatie (m RD)	111.180; 508.980 (x; y)
Omvang plangebied	15.320 m ²
Kadastrale gegevens	Kadastrale gemeentecode AKS01 (Akersloot), sectie F, nummers 63, 1309, 2305, 2307, 2399, 2435, 2596, 2745, 3011
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	4719111100 (ABU)
Soort onderzoek	een bureauonderzoek
Opdrachtgever	Vastesteen, G. Schouten
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie, A. de Boer
Kaartblad	19D
(RO) kader onderzoek	Bestemmingsplanwijziging
Periode van uitvoering	Juli 2019
Bevoegde overheid	Gemeente Castricum
Deskundige namens bevoegde overheid	NMF Erfgoedadvies

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	8
1	Inleiding.....	9
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	9
2	Bureauonderzoek.....	11
	2.1 Methode.....	11
	2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep.....	11
	2.3 Aardkunde.....	12
	2.4 Bewoning en historische situatie.....	15
	2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden.....	16
	2.6 Mogelijke verstoringen.....	18
	2.7 Gespecificeerde verwachting.....	19
3	Conclusie.....	21
4	Advies.....	23
5	Literatuur.....	24
	Figuren.....	26

Lijst met Figuren

Figuur 1: Het onderzoeksgebied (kaartbeeld) met plangebied (rood; www.opentopo.nl).....	4
Figuur 2: Maatregelenkaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).....	26
Figuur 3: Topografische kaart.....	27
Figuur 4: Luchtfoto 2018.....	28
Figuur 5: Vogelperspectief 2019 (bron: Bing maps).....	28
Figuur 6: Foto vanaf de Geesterweg, kijkend naar het zuiden op de bedrijfswoning (links) en het restaurant (rechts; Google Street View, september 2016).....	29
Figuur 7: Bebouwing met bouwjaren volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (Kadaster 2013).....	29
Figuur 8: Gegevens bouwjaren en funderingen uit bouwarchief.....	30
Figuur 9: Huidige (boven) en schets nieuwe (onder) situatie	31
Figuur 10: Huidige (boven) en nieuwe (onder) situatie in vogelvlucht.....	32
Figuur 11: Geologische kaart 19 West Alkmaar (Rijks Geologische Dienst 1987).	33
Figuur 12: Geologisch west-oost profiel uit GeoTop. Het plangebied ligt ter hoogte van de rode pijl.....	34
Figuur 13: Bodemkaart (Rosing e.a. 1995; Alterra Wageningen UR 2012).....	35
Figuur 14: Geomorfologische kaart (Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979; Alterra 2004).....	36
Figuur 15: Hoogte-reliëfkaart, overzicht (boven) en detail (onder, Kadaster en PDOK 2014).....	37
Figuur 16: Situatie en boorpuntenkaart milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).....	38
Figuur 17: Boorprofielen milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).....	39
Figuur 18: Boorprofielen milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).....	40
Figuur 19: Kaart uit de 16 ^e eeuw van Akersloot en omgeving (Beeldsnijder 1575).	41
Figuur 20: Kaart van de drooggemaakte Schermer (Visscher 1635).....	41
Figuur 21: Kaart van het Alkmaardermeer en omgeving (Vasterszoon 1637).....	42
Figuur 22: Kadastrale minuut 1811-1832, Akersloot, sectie A, blad 2.....	43
Figuur 23: Bonneblad 1879, bladen 278-HEILOO, 279-DE SCHERMER, 294-CASTRICUM en 295-DE RIJP.....	44
Figuur 24: Bonnebladen 1905/1906/1907, bladen 278-HEILOO, 279-DE SCHERMER, 294-CASTRICUM en 295-DE RIJP.....	45
Figuur 25: Het uitgraven van de haven (met de hand) in den droge, en bouw van clubhuis (De Groene Valck 2014).....	46
Figuur 26: Plattegrond 1938 (Onbekend 1938).....	47
Figuur 27: Luchtfoto van de RAF, 26 februari 1945, flight 101, run 09, photo 4103 (RAF 1940-1945).....	48
Figuur 28: 19D-1950-Krommenie / Wormer / Wormerveer, boven: overzicht, onder detail.....	49
Figuur 29: Luchtfoto 1970.....	50
Figuur 30: 19D-1961-Krommenie / Wormer / Wormerveer.....	51
Figuur 31: 19D-1971-Krommenie / Wormer / Wormerveer.....	51
Figuur 32: 19D-1983-Krommenie / Wormer / Wormerveer.....	52
Figuur 33: 19D-1994-Krommenie / Wormer / Wormerveer.....	52
Figuur 34: Luchtfoto 2004.....	53

Figuur 35: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS.....	54
Figuur 36: Geolandschappelijke verwachtingszones van de gemeente Castricum Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011.....	55
Figuur 37: Foto van molen 'De Oude Knecht' aan de Geesterweg. Deze molen staat oorspronkelijk recht tegenover wat nu het plangebied is. Tegenwoordig staat een replica enkele honderden meters noordelijk van deze locatie.....	56

Lijst met Tabellen

Tabel 1: Aardkundige waarden.....	15
Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 200 m van het plangebied.....	18

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureauonderzoek uitgevoerd in verband met de wijziging van het bestemmingsplan voor het jachthaventerrein Laamens dat ligt aan de Geesterweg 10-12 te Akersloot.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische waarden bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocol 4002. In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

Het voornemen bestaat om alle bebouwing te slopen en woningen te bouwen. Het plan bevindt zich in ontwerpstadium.

Het plangebied ligt op een strandwal in het archeologisch landschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De top van de Pleistocene afzettingen ligt op circa -25 m NAP. Op de Pleistocene afzettingen liggen marine klei- en zandafzettingen afgewisseld met veen. Ter hoogte van Akersloot bevindt zich een strandwal. De jachthaven is in deze strandwal uitgegraven.

Op het haventerrein hebben in de 20^e en 21^e eeuw bouw- en sloopwerkzaamheden plaatsgevonden. Langs de zuidzijde staan loodsen uit . De tweede helft van de 20^e eeuw. Aan de westzijde bevindt zich een loods uit 1938, die later is verbouwd tot horecagelegenheid. Bij deze bouwwerkzaamheden kan de ondergrond zijn verstoord.

In het plangebied liggen geen bekende archeologische waarden. Deze kunnen op grond van de landschappelijke ligging echter wel aanwezig zijn. Op de strandwal betreft dit archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen (Neolithicum tot en met Nieuwe tijd) gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen. In de waterbodem van het Alkmaardermeer kunnen verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen aanwezig zijn, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de Nieuwe tijd.

Bij graafwerkzaamheden in het landdeel van de haven bestaat de kans dat archeologische resten worden verstoord. De bovengrond van het terrein is waarschijnlijk verstoord in de 20^e eeuw en in de verstoorde laag worden geen archeologische waarden verwacht. Echter, de dikte van deze verstoorde laag is niet goed bekend. De kans wordt klein geacht dat in de haven en in de bodem van het Alkmaardermeer archeologische resten aanwezig zijn.

Aanbevolen wordt om een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren om de aard en intactheid van het bodemprofiel nader te bepalen en daarmee het gespecificeerde verwachtingsmodel te controleren en aan te vullen.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met herontwikkeling van een terrein (jachthaven Laamens) aan de Geesterweg 10-12 te Akersloot.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

In het gebied geldt een vastgesteld archeologisch beleid.¹ De maatregelen kaart van de gemeente onderscheid een aantal categorieën (fig. 2).

- Het droge deel van het plangebied rond de haven ligt in Categorie 4: Hier geldt geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen tot een diepte van 40 cm onder maaiveld, mits het plangebied niet groter is dan 500 m².
- Het haven deel van het plangebied ligt in Categorie 5: Hier geldt geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek.
- Dat deel van het plangebied dat in het Alkmaardermeer ligt, heeft de aanduiding "Categorie 6: Noodzaak vooronderzoek in overleg met Rijksdienst Cultureel Erfgoed" (RCE).

Het plangebied heeft een omvang van 15.320 m². Het droge deel van het plangebied heeft een omvang van 6.620 m². Bij de bouw van woningen zal de bodem waarschijnlijk dieper dan 40 cm worden verstoord. De beoogde ontwikkeling zal de genoemde vrijstellingsgrenzen voor diepte én omvang zoals die gelden op het droge deel (categorie 4) dus overschrijden. Daarom geldt de verplichting om een onderzoek op de locatie uit te voeren. Voor het deel dat in de haven ligt, is geen archeologisch onderzoek nodig. De verplichting tot archeologisch onderzoek voor het buitengaats deel moet, als er bodemingrepen zijn voorzien, door de gemeente worden bepaald (in overleg met de RCE).

Het onderzoeksgebied is groter dan het plangebied om voldoende gegevens over de aardkundige en archeologisch context te kunnen verzamelen. Daartoe is een zone met straal van circa tweehonderd meter om de ontwikkeling heen gehanteerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,² in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

1. Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?

¹ Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011

² <http://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

2. Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?
3. Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?
4. Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
5. Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:
 - a) Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?
 - b) Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.1, protocol 4002.³

In het kader van het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardkundige, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische waarden beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.⁴ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd. Over de locatie is contact gezocht met de historische vereniging Akersloot, dhr. F. Zonneveld. Informatie die door hem is verstrekt is in het rapport verwerkt.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

2.2 Huidige situatie en beoogde ingreep

Huidige situatie

Het plangebied ligt in de gemeente Castricum in de plaats Akersloot. De locatie ligt aan het adres Geesterweg 10-12. De locatie ligt ten noorden van het centrum van Akersloot aan het Alkmaardermeer (fig. 3). Op de locatie is jachthaven Laamens gevestigd. De jachthaven ligt tussen de Geesterweg, De Noord en een pad tussen De Noord en de jachthaven van de watersportvereniging Akersloot (WSVA). Het plangebied heeft een omvang van 15.320 m².

De haven heeft honderd ligplaatsen. Rondom de haven bevinden zich opstallen. Het grondgebruik van de jachthaven bestaat uit (fig. 4 en 5):

1. Water 8.700 m²
2. Land: 6.620 m²
 - a) waarvan bebouwd: 3.650 m²
 - b) waarvan onbebouwd: 2.975 m²

De bebouwing bestaat langs de Geesterweg uit een bedrijfswoning (Geesterweg 10) en een restaurant (Geesterweg 12; fig. 6). Deze bebouwing is volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen gerealiseerd in 1952 en 1996 (fig. 7). Langs het zuiden van de haven staan bedrijfsgebouwen uit 1989, 2002 en 2003.

³ SIKB 2018

⁴ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

Van de opstallen zijn bouwtekeningen beschikbaar in het archief van de gemeente Castricum. De woning is gebouwd op staal. De fundering is ingegraven tot 100 cm onder maaiveld met stroken van 33 tot 66 cm breed. Er is grondverbetering toegepast. Er zijn geen kelders aanwezig. De overige betreffen vrijwel allemaal botenloodsen. De loodsen zijn tot de jaren tachtig van de twintigste eeuw op staal gebouwd en hebben in de meeste gevallen een betonvloer. Vanaf de jaren tachtig zijn funderingspalen toegepast. De gegevens over bouwjaren en vloeren uit het bouwarchief is weergegeven in fig. 8.

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Akersloot, onherroepelijk vastgesteld op 8 december 2011. In het bestemmingsplan is het rijks- en provinciale beleidskader verwerkt. Het actuele gemeentelijke archeologisch beleid is vastgesteld op 6 oktober 2011 maar is niet verwerkt in dit bestemmingsplan. Het hele plangebied geldt dubbelbestemming Waarde Archeologie 2. In gebieden met deze dubbelbestemming moet archeologisch onderzoek worden uitgevoerd als de bodem dieper dan 40 cm en over een oppervlakte van meer dan 500 m² wordt verstoord.

Beoogde ingreep

Het voornemen bestaat om alle opstallen te slopen. Daarvoor in de plaats worden 106 woningen gerealiseerd. Schetsen van de bestaande en nieuwe situatie zijn weergegeven in fig. 9 en 10. De woningen worden gerealiseerd in meerdere lagen. Informatie over de aard en diepte van de funderingen, en informatie over de beoogde aanleg van kelders is nog niet voorhanden omdat het plan zich nog in een ontwerp stadium bevindt. Het is echter waarschijnlijk dat bij de nieuwbouw in ieder geval tot circa 80 cm onder huidig peil wordt gegraven bij de aanleg van funderingen. Gezien de aard van de bouw zal waarschijnlijk gefundeerd worden op palen.

2.3 Aardkunde

De aardkundige gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in ArcheoRegio "Het Hollands veengebied" in het archeologisch landschap 'Noord-Hollands kleigebied'.⁵ De top van de Pleistocene afzettingen ligt op circa -25 m NAP. Op de Pleistocene afzettingen liggen marine klei- en zandafzettingen afgewisseld met veen en stroken met windafzettingen (strandwallen).⁶

Het plangebied ligt op de oostelijke flank van de meest oostelijke strandwal van het kustgebied. De strandwal is gevormd tussen 3850 en 2750 BC. Op de geologische kaart staat de strandwal aangeduid met code 'S' (fig. 11). In het plangebied staat de aanduiding 'S10' en 'SD'. Dit betekent dat de strandwal deels aan het oppervlak ligt (S10) en richting het oosten bedekt is met mariene afzettingen (SD). Deze mariene afzettingen worden op de geologische kaart aangeduid als Duinkerke III afzettingen en worden gerekend tot de IJ-afzettingen uit de Late Middeleeuwen.

Ten westen van Akersloot ligt een tweede smalle strandwal, gescheiden door een depressie (eenheid S). Over de kruin van de westelijke strandwal loopt de Buurtweg en in het verlengde daarvan de Hoogegeest. De oostelijke strandwal

⁵ Rensink e.a. 2015

⁶ Rijks Geologische Dienst 1987

ligt ingeklemd tussen de Kerklaan en de Geesterweg; dit is de strandwal waar het plangebied op ligt.

In fig. 12 is een geologische dwarsdoorsnede van de strandwallen van Akersloot weergegeven dat is gemaakt met behulp van het GeoTop model. Dit profiel bevestigt de aanwezigheid van een strandwal (Laagpakket van Zandvoort) bedekt met marine afzettingen (Laagpakket van Walcheren). Ook ten oosten van de strandwal (in het Alkmaardermeer) liggen volgens dit profiel (vroeg) afzettingen van het Laagpakket van Walcheren. Echter, dit is vermoedelijk een model-onnauwkeurigheid door gebrek aan gegevens in het Alkmaardermeer. Waarschijnlijker is dat de bodem van het meer uit veen (Hollandveen) bestaat. Dit wordt ondersteund door enkele geologische boorprofielen die in het meer zijn geplaatst en in Dinoloket zijn geregistreerd.⁷

Uit de geologische informatie en de paleogeografische kaarten van het NITG komt de volgende wordingsgeschiedenis naar voren:⁸

Tot 4.000 v. Chr. ligt het plangebied in een ondiepe zee voor de toenmalige kust. Tussen 4.000 en 2.500 v. Chr. ontstaan langgerekte strandwallen die de ondiepe zee afsluiten van directe invloed van de zee. Achter (ten oosten van de strandwallen) ontwikkelen zich uitgestrekte kustveenmoerassen. Het plangebied ligt op meest oostelijke strandwal. Mogelijk is het plangebied aan het eind van deze periode overgroeid geraakt met veen.

Op enkele plaatsen blijft een opening in het strandwallensysteem bestaan waardoor rivieren uit het achterland kunnen afwateren. Eén van deze openingen bevindt zich ter hoogte van Beverwijk en Heemskerk. Dit is het zgn. Oer-IJ estuarium.

Tussen 2.500 en 1.500 v. Chr. schuift het mondingsgebied van het estuarium in noordelijke richting. Het plangebied komt onder invloed van het mariene afzettingsmilieu hetgeen leidt tot de vorming van wad-kwelderafzettingen.

In de Romeinse tijd (0 tot 200 n. Chr.) verlandt het estuarium. De vorming van mariene afzettingen eindigt. Vanwege het stagneren van de drainage kan het veenmoeras uitbreiden. In de vlakte ten oosten van de strandwallen van Akersloot vormt zich zodoende opnieuw veen. Dit veen zal in de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden ontgonnen en mede door erosie ontstaat een uitgestrekt meer (Schermer) dat later grotendeels wordt drooggemalen. Het Alkmaardermeer is een restant van het uitgestrekte meer. De bodem van het Alkmaardermeer bestaat waarschijnlijk uit veenresten.⁹

Zowel de geomorfologische kaart als de bodemkaart hebben in het plangebied de aanduiding 'bebouwd' en water (fig. 13 en 14). In het meest nabije fragment van de aardkundige kaarten dat wel is gekarteerd, ten westen van de Geesterweg, geeft de bodemkaart aan dat sprake is van "vlakvaaggronden in leemarm en zwak lemig zand" en geeft de geomorfologische kaart de aanduiding "ontgonnen veenvlakte" (1M46). Deze percelen liggen echter naast de strandwal dus zijn niet representatief voor het plangebied.

Het oppervlak van het plangebied ligt tussen 0,2 en 0,4 m NAP (fig. 15). Direct ten zuidwesten van het plangebied ligt het oppervlak circa 50 cm lager. Dit zou kunnen zijn ontstaan doordat daar is afgegraven, of dat het plangebied is opgehoogd.

⁷ DinoLoket; B19D0941; B19D0946; B19D0945

⁸ Vos en De Vries 2013; De Mulder 2003

⁹ Rijks Geologische Dienst 1987 – profiel C-C'

Het streefpeil van het Alkmaardermeer is -0,5 m NAP.¹⁰ In 2001 is het meer uitgebaggerd. De vaargeul is circa 1,60 meter diep uitgebaggerd en de overige delen ongeveer tot 1,20 meter.¹¹ Naar verwachting ligt de bodem van het Alkmaardermeer dus op circa -1,7 m NAP (-0,5 m NAP minus 1,2 m waterdiepte), en 40 cm dieper bij de vaargeulen.

Uit een artikel van de historische vereniging over de geschiedenis van de jachthaven kan worden afgeleid dat de haven is uitgegraven tot twee meter onder het oorspronkelijke maaiveld. Het oorspronkelijke maaiveld ligt op circa 0,2 tot 0,4 m NAP, zodat de bodem van de haven lag op -1,8 tot -1,6 m NAP, hetgeen met de inschatting wat betreft de ligging van de bodem van het Alkmaardermeer correspondeert.¹²

In het plangebied heeft verkennend milieuonderzoek plaatsgevonden.¹³ De situatie- en boorpuntenkaart is opgenomen in fig. 16; de getekende boorprofielen in 17 en 18. Uit dit onderzoek blijkt dat het bodemmateriaal bestaat uit matig fijn zand. Op een aantal plaatsen is een zandige kleilaag aanwezig. Dit correspondeert met de indruk dat sprake is van strandafzettingen die plaatselijk zijn bedekt met overstromingsafzettingen.

Uit het milieuonderzoek blijkt dat weinig diepe bodemverstoringen aanwezig zijn. In elf boorprofielen zijn geen antropogene bijmengingen beschreven; in de overige is sprake van glas, baksteen en/of grind tot dieptes variërend van 40 tot 80 cm onder maaiveld.

Het grondwater stond bij het milieuonderzoek tussen 80 en 90 cm onder maaiveld.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (fig. 11 en 12)	Geologische Overzichtskaart 1 : 250 000: ¹⁴ - Na7: Laagpakket van Walcheren / Formatie van Nieuwkoop; zeeklei en -zand met inschakelingen van veen (Na7) Geologische kaart 1 : 50 000: ¹⁵ - S10: Oude Duin- en Strandafzettingen op Hollandveen op Afzettingen van Calais. - SD03: Afzettingen van Duinkerke III op Oude Duin en Strandzanden GeoTop: ¹⁶ - Antropogeen op - Laagpakket van Zandvoort (Oude Duin- en Strandafzettingen) op - Laagpakket van Wormer
Bodemkunde (fig. 13)	Bebouwing; Water
Geomorfologie (fig. 14)	Bebouwing; Water
AHN (fig. 15)	Het maaiveld in het plangebied ligt tussen 0,2 en 0,4 m NAP. Er zijn geen landschappelijke of archeologisch relevante landschapsvormen herkenbaar binnen het plangebied.

10 Pijlbesluit Schermerboezem

11 Verstijnen, Schipper, en De Haan 2017

12 De Groene Valck 2015

13 Pijnenburg 2019

14 De Mulder 2003

15 Rijks Geologische Dienst 1987

16 DinoLoket

Tabel 1: Aardkundige waarden.

2.4 Bewoning en historische situatie

Bewoning op de strandwal is mogelijk vanaf het Neolithicum. De opgravingen in Akersloot (Klein Dorregeest) hebben aangetoond dat de strandwal bewoond wordt in die periode (Klokbekercultuur, 2400-1900 v. Chr.).¹⁷ Waarschijnlijk is de strandwal sindsdien altijd bewoond geweest.

Akersloot wordt voor het eerst vermeld in een oorkonde in de Late Middeleeuwen. In het archief van de abdij van Egmond staat een gift van priester Theodericus aan de abdij geregistreerd, gedateerd op 14 januari 1290. Het betreft een stuk land te Akersloot.¹⁸ Mogelijk hebben de dorpelingen een rol gespeeld bij de ontginningen van het veen ten oosten van de strandwal.

In de Late Middeleeuwen worden de veengebieden ten oosten van de strandwallen grootschalig ontgonnen. Door de ontwatering die bij de ontginning noodzakelijk is, daalt het land en wordt het kwetsbaar voor overstromingen. In de grote veengebieden ontstaan binnenmeren, waaronder de Schermer. Door de afslag, veroorzaakt door windgolven vormen deze meren een gevaar voor de omliggende dorpen.

Op de figuratieve kaart van Beeldsnijder uit de 16e eeuw staat het dorp Akersloot met alleen de kerk weergegeven (fig. 19). Dat bebouwing op deze kaart ontbreekt wordt verklaard door het figuratieve karakter – alleen de meest markante bebouwing staat aangeduid (de kerken). In plaats van twee parallelle straten staat slechts één straat weergegeven, maar ook dat kan een vereenvoudiging van de cartograaf zijn.

De Schermer wordt in 1633 bedijkt en drooggemalen. De zuidelijke grens van de ingepolderde Schermer ligt 500 m ten noorden van het plangebied. Het Alkmaardermeer is een restant van het “Scher-meer” dat nooit is drooggemalen.

Op de kaart van de drooggemaakte Schermer uit de vroege 17e eeuw staat Akersloot nog op het meest zuidwestelijke kaartfragment ingetekend (fig. 20). Nu staan twee wegen ingetekend, op elke strandwal één. De oostelijke weg heeft de aanduiding Hongeest en is tot aan Het Stet (circa 180 m zuidelijk van het plangebied) aaneensluitend bebouwd. Het toponiem “De Hongeest” is de aanduiding van een buurt van Akersloot. De weg door Hongeest is waarschijnlijk de huidige Geesterweg die nu de westelijke grens van het plangebied vormt. Langs de Geesterweg staat een korenmolen. Dit is mogelijk de molen “t Wapen van Akersloot” die ter hoogte van het plangebied stond (zie verder hoofdstuk 2.5).

Van begin 17^e eeuw dateert ook de kaart van het Alkmaardermeer en omgeving van Vasterszoon (fig. 21). Het is een kaart van ongeveer dezelfde ouderdom, met iets meer detail, maar zonder toponiemen. De contouren van de oever van het meer corresponderen redelijk goed met de kadastrale minuut van begin 19^e eeuw (fig. 22). De bebouwing lijkt nauwkeurig ingetekend en concentreert zich aan de oostzijde van de Kerklaan in Akersloot, ten zuiden van het plangebied. De weg naar het water staat ook aangeduid, het latere Stet.

Begin 19^e eeuw is het plangebied in gebruik als weiland en rietland (fig. 22). Door het plangebied loopt een sloot die het Alkmaardermeer verbindt met de Strammersloot ten westen van de Geesterweg. De percelen in het plangebied

¹⁷ Muller e.a. 2008

¹⁸ [http://www.archieven.nl/nl/zoeken?](http://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=210&miadt=236&miaet=1&micode=356&minr=878800&miview=inv2)

[mivast=0&mizig=210&miadt=236&miaet=1&micode=356&minr=878800&miview=inv2](http://www.archieven.nl/nl/zoeken?mivast=0&mizig=210&miadt=236&miaet=1&micode=356&minr=878800&miview=inv2)

zijn eigendom van bouwmannen, synoniem voor 'boer'. Langs de zuidwestgrens van het plangebied loopt een kade.

Op de Bonnekaart van 1897 is het plangebied nog steeds in gebruik als weiland en rietland (fig. 23). Langs de Geesterweg is een woning of boerderij bijgebouwd. Deze ligt mogelijk net in het plangebied. Ter hoogte van het plangebied staat de aanduiding 'Pontveer'.

Begin 20^e eeuw is de situatie vergelijkbaar. De aanduiding Pontveer is niet meer aanwezig (fig. 24).

In de jaren dertig wordt in Akersloot een gemeentelijke jachthaven gerealiseerd in het kader van een werkverschaffingsproject.¹⁹ In eerste instantie bestaat het project uit het uitdiepen en geschikt maken voor watersport van dit deel van het Alkmaardermeer. De uitkomende grond wordt gestort ten noorden van de haven bij de Uiterdijk. Het graafwerk wordt met de hand gedaan door werklozen 'in den droge' (fig. 25). Na het uitgraven van de haven worden aanlegsteigers en meerpalen met een clubhuis en kanoloods gebouwd. Op een kaartje uit 1938 zijn de haven en loods ingetekend (fig. 26).

In 1945 is de haven uitgebreid en is de ingang breder gemaakt (fig. 27).

De topografische kaart van 1950, 1961 en luchtfoto van 1970 geven de situatie na de Tweede Wereldoorlog weer (fig. 28, 30 en 29). Vanaf de jaren zeventig van de 20^e eeuw worden langs de zuidzijde van het haventerrein diverse loodsen gebouwd, en wordt de ligging van de steigers en dammen enkele keren aangepast (fig. 30, 31, 32 en 33).

In fig. 34 is een luchtfoto uit 2004 afgebeeld die de huidige situatie weergeeft.

2.5 Bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, waarnemingen en onderzoeksmeldingen staan weergegeven in fig. 35 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

In het plangebied liggen geen archeologische waarnemingen en geen (delen van) archeologische terreinen. Het plangebied is niet eerder archeologisch onderzocht.

Ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied ligt de noordgrens van een archeologisch terrein van hoge archeologische waarde (nr. 13.890). Het betreft het vlak waarin resten van historische bebouwing uit de Late Middeleeuwen van Akersloot (gehucht 'Molenbuurt') worden verwacht.

Ongeveer 130 meter westelijk van het plangebied staat de vondst van granietfragmenten, 17e en 18e-eeuws aardewerk, en een steel van een 15e-eeuwse koekenpan geregistreerd (vondstlocatie 1.066.507). De geregistreerde toponiem is Het Stet 1 en 2a, maar de vondst staat geregistreerd bij 'De Crimpen'. Als de toponiem correct is, kloppen de coördinaten van de vondst niet en moet de vondst circa 200 m ten zuiden van het plangebied bij Het Stet worden geplaatst.

In het plangebied staan geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden geregistreerd.²⁰

¹⁹ De Groene Valck 2014

²⁰ Gemeente Castricum 2012; Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017

Direct ten westen van het plangebied, aan de overzijde van de Geesterweg heeft in de Late Middeleeuwen een molen gestaan. De database van verdwenen molens heeft informatie over drie generaties molens:

1. 't Wapen van Akersloot, bouwjaar vermoedelijk 1333.²¹
2. 't Wapen van Akersloot opvolger, bouwjaar 1580.²²
3. De Oude Knecht, bouwjaar 1817.²³ In 1925 onttakeld en in 1983 volledig gesloopt. De Oude Knecht is in 1981 op een nieuwe plek (circa 400 m noordelijker) herbouwd.

Op de gemeentelijke geolandschappelijke verwachtingszones ligt het droge deel van het plangebied in zone 2 "strandwallen" (fig. 36). De haven zelf ligt in zone 12 (water en meerbodems) en het buitengaats deel ligt in zone 13 (Noordzee en groot water). Deze zones zijn vertaald in beleidscategorieën op de maatregelenkaart (fig. 2).

Het plangebied ligt in de Linie "Neue-Landfront".²⁴ Dit is een Duitse verdedigingslinie uit de Tweede Wereldoorlog achter de Atlantikwall, die een invasie vanuit de kust diende te vertragen en tevens rugdekking moest bieden aan de eerder genoemde verdedigingslinie. De linie bestond uit loopgraven, schuttersputten en prikkeldraad.

Dhr. Zonneveld van de historische vereniging Oud-Akersloot geeft aan dat "het gebied ten westen van Akersloot was voorzien van prikkeldraad op palen, dit om parachutisten en zweefvliegtuigen te weren. Aan de westzijde van het dorp was ook een loopgraaf met mitrailleurposten."²⁵ Aan de oostzijde van het dorp waren gebieden onder water gezet. In het Nationaal Archief (onderdeel bunkerarchief) zijn geen kaarten aanwezig waarin linies staan ingetekend in de omgeving van Akersloot.²⁶ Voorafgaand aan de Tweedewereld Oorlog wordt de jachthaven gebruikt door de Nederlandse mariene als haven voor watervliegtuigen die verkenningsvluchten uitvoeren.²⁷ Op de jachthaven wordt een mitrailleurpost ingericht.

Archeologische terreinen
13.890 - Castricum - MOLENBUURT - Terrein van hoge archeologische waarde Historische kern van het gehucht Molenbuurt bij Akersloot. De begrenzing van deze historische kern is bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000. De archeologische waarde van historische kernen bestaat uit de reeds aangetroffen of te verwachten aanwezigheid, boven of onder de grond, van bouwhistorische resten en archeologische sporen en voorwerpen. Samen bevatten zij een veelheid aan historische informatie over de ouderdom en ruimtelijke ontwikkeling van de kern.
Zaken (incl. evt. bijbehorende vondsten)
4.026.489.100, 4.027.200.100 en 4.033.179.100: Castricum, Akersloot, Het Stet 17, bureauonderzoek en verkennend en karterend booronderzoek Bureau voor Archeologie heeft een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen uitgevoerd voor een ontwikkeling aan 't Stet 17 te Akersloot. In het plangebied zullen een appartementengebouw, woningen en andere kleinere bouwwerken worden gerealiseerd. Het plangebied ligt op de oostelijke flank van de meest oostelijke strandwal van het kustgebied. De

21 <http://www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&tbnummer=07211>

22 <http://www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&tbnummer=07212>

23 <http://www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&tbnummer=00036>

24 "Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)"

25 Correspondentie per email 7 maart 2017.

26 <http://www.gahetna.nl/collectie/archief/ead/index/eadid/2.13.167>; alle overzichtskaarten zijn onderzocht (inventarisnummers 285 tot en met 296)

27 De Groene Valck 2015

strandwal is gevormd tussen 3850 en 2750 BC. In de top van de duinafzettingen kunnen archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. In de zuidwesthoek van het plangebied ligt de noordelijke grens van de historische kern van Akersloot (Molenbuurt); dit is een archeologisch terrein met resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. De mogelijk laatmiddeleeuwse haven van Akersloot heeft zich vermoedelijk ruim een kilometer zuidelijk van het plangebied bevonden. In de Tweede Wereldoorlog is het plangebied in gebruik als kalkoven, waarbij de inrichting van het terrein in deze periode niet is veranderd. Eventuele resten van een haven of militaire structuren gerelateerd aan de Tweede Wereldoorlog worden daarom niet verwacht.

In het plangebied zijn eerst zeven boringen gezet tot maximaal 370 cm-mv. Hieruit blijkt dat de ondergrond bestaat uit een omgewerkt en/of ophogingspakket op veen, duinafzettingen en strandafzettingen. Het booronderzoek toont geen aanwijzingen voor resten gerelateerd aan de historische kern. In het noordoostelijke deel van het plangebied zijn in de top van de duinafzettingen onder het veen resten van een bodem aanwezig. De top van deze bodem ligt tussen 195 en 230 cm-mv (-217 en -183 cm NAP). In deze bodem kunnen archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. Dit plandeel is onderzocht met zes aanvullende boringen in overeenstemming met Leidraad IVO Karterend booronderzoek, methode B2. Hierbij zijn archeologische indicatoren of lagen aangetroffen. Het kaartmateriaal geeft geen aanwijzingen voor historische bebouwing. Op basis hiervan kan de verwachting voor dit complextype vervallen.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat archeologische resten aanwezig zijn. Op basis daarvan zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk. Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen werkzaamheden.²⁸

Vondstlocaties los

1.066.507: Castricum, Akersloot, Stet 1 En Stet 2a, (veld)kartering

Uitvoerder: AWN - Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie

Toelichting: Verkenning bij bouwwerkzaamheden; grote brokken graniet waaronder een laag met 17e-18e-eeuws aardewerk; op 90cm -MV een steel van een koekenpan (15e).

Op deze locatie zijn de volgende vondsten geregistreerd:

----Onbekend aantal, keramiek, aardewerk, gedraaid, Nieuwe Tijd Midden

----1 stuks, hout/houtskool, onbekend, Late Middeleeuwen B: Steel van een koekenpan

Gemeentelijke kaart

Maatregelenkaart : Het plangebied ligt in

- Categorie 4: (archeologische verwachtingszones 2 t/m 11): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen tot een diepte van 40 cm onder maaiveld, mits het plangebied niet groter is dan 500 m²;
- Categorie 5 (archeologische verwachtingszone 12: water en overige meerbodems): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek;
- Categorie 6 (archeologische verwachtingszone 13: Noordzee, Alkmaardermeer, Stierop): noodzaak vooronderzoek in overleg met Rijksdienst Cultureel Erfgoed;

Geolandschappelijke verwachtingszones (fig. 36):

- zone 2: strandwallen
- zone 12: water en meerbodems
- zone 13: Noordzee en groot water

Bekende bouwhistorische waarden

Geen.

Tabel 2: Bekende waarden tot ca. 200 m van het plangebied.

2.6 Mogelijke verstoringen

Het havendeel van het plangebied is begin 20^e eeuw uitgegraven. Op de oevers langs de haven staan diverse opstallen (loodsen, bedrijfswoning). Onder de woning is de bodem naar verwachting tot 100 cm diep vergraven bij de bouw. De

²⁸ De Boer 2017

verstoringsdiepte onder de overige opstallen is onbekend. Uit boringen van het reeds uitgevoerde milieuonderzoek blijkt dat in zes van de elf boorprofielen in het plangebied moderne bijmengingen aanwezig zijn; er is sprake van glas, baksteen en/of grind tot dieptes variërend van 40 tot 80 cm onder maaiveld.

2.7 Gespecificeerde verwachting

De strandwallen van Akersloot zijn gevormd in het Neolithicum. Ze vormen langgerekte ruggen die vanaf het moment dat ze boven gemiddeld zeeniveau liggen een geschikte vestigingsplaats zijn voor de eerste landbouwers in Nederland. De strandwallen bestaan uit duin- en strandafzettingen. De strandwallen zijn vergraven ter hoogte van de haven, maar ten westen en zuiden van de haven is het bodemprofiel mogelijk nog intact. In de strandwal bevinden zich enkele kleipakketten; dat betekent dat (lage) delen van de strandwal bedekt zijn met wad-kwelderafzettingen gerelateerd aan het Oer-IJ estuarium. Archeologisch relevante niveaus kunnen aanwezig zijn zowel onder als boven de kleipakketten. De oostelijke grens van de strandwal is niet goed bekend en mogelijk ligt deze grens in het Alkmaardermeer. Onder de strandwallen liggen mariene afzettingen van het Laagpakket van Wormer. In het Alkmaardermeer bestaat de bodem uit een restant van een dik veenpakket. Dit veen rust ook op het Laagpakket van Wormer. Onder het veen, in het Laagpakket van Wormer en dieper, kunnen ook archeologische resten aanwezig zijn. Deze niveaus liggen buiten het bereik van graafwerkzaamheden in dit project en worden daarom verder buiten beschouwing gelaten.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1: Datering

Neolithicum tot en met Nieuwe tijd.

2: Complextype

Archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen.

In de waterbodem van het Alkmaardermeer kunnen verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen aanwezig zijn, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de Nieuwe tijd.

3: Omvang

De omvang van archeologische complextypen bewoning (al dan niet met een monumentaal karakter) uit de periode van de landbouwsamenlevingen is variabel (klein tot groot). Sommige complextypen uit deze periode kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots). Archeologische resten in het Alkmaardermeer uit de Nieuwe tijd kunnen allen als puntelementen worden beschouwd.

4: Diepteligging

Vanaf het oorspronkelijke maaiveld, of onder een pakket met wad-kwelderafzettingen. In het Alkmaardermeer kunnen archeologische resten in de waterbodem liggen of dieper. De waterbodem ligt op circa -1,7 m NAP.

5: Gaafheid en conservering (fysieke kwaliteit)

Het grondwaterpeil stond bij het milieuonderzoek tussen 70 en 80 cm onder maaiveld. Dit betekent dat de conservering van organische archeologische resten (zoals hout, textiel, leer en bot) dieper dan 80 cm onder maaiveld goed kan zijn. De conservering van organische artefacten die boven dit niveau liggen kan door de (periodiek) zuurstofrijke en droge condities slecht zijn. Over de gaafheid en conservering van eventuele sporen en artefacten zijn verder geen nadere gegevens bekend

6: Locatie

Archeologische resten kunnen in het hele plangebied aanwezig zijn. De verwachting voor bewoningsresten op strandwallen geldt alleen ter hoogte van het westelijke deel van het plangebied (haven en kade). Archeologische resten gerelateerd bewoning op het veen en gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de Nieuwe tijd worden alleen in het Alkmaardermeer verwacht.

7: Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken):

Eventuele archeologische resten manifesteren zich als een archeologische laag bestaande uit het oorspronkelijke sediment vermengd met houtskool-, bot- of houtskoolfragmenten.

8: Mogelijke verstoringen

Door bouw- en sloopactiviteiten in de 20^e en 21^e eeuw kunnen archeologische resten zijn vergraven in en rond de haven. Het Alkmaardermeer is in 2001 uitgebaggerd. Mogelijk zijn daarbij archeologische resten verstoord of verwijderd.

Specificatie LS05 van de BRL4000 verplicht dat aansluitend op het formuleren van de gespecificeerde verwachting een onderzoeksstrategie wordt opgesteld om deze verwachting te toetsen aan de feiten gebruik makend van het stroomdiagram van protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek. Echter, omdat onvoldoende gegevens bekend zij over de aard- en intactheid van het bodemprofiel kan een karteringsmethode nog niet worden gedefinieerd. Aanbevolen wordt om eerst een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren in die plandelen waar graafwerkzaamheden zullen plaatsvinden.

3 Conclusie

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

Het voornemen bestaat om het haventerrein te herontwikkelen. Hierbij wordt alle bebouwing gesloopt en worden woningen gebouwd. Het plan bevindt zich in ontwerp stadium. Gedetailleerde informatie over de bodemverstoringen die bij de realisatie ontstaan, zijn daarom niet bekend.

2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt op een strandwal in het archeologisch landschap 'Noord-Hollands kleigebied'. De top van de Pleistocene afzettingen ligt op circa -25 m NAP. Op de Pleistocene afzettingen liggen marine klei- en zandafzettingen afgewisseld met veen. Ter hoogte van Akersloot bevindt zich een strandwal. De jachthaven is in deze strandwal uitgegraven.

3. *Is sprake van een natuurlijke (intacte) bodemopbouw of is deze (deels) verstoord? Indien sprake is van verstoringen, wat is de diepte en omvang van de verstoring?*

Op het haventerrein hebben in de 20^e en 21^e eeuw bouw- en sloopwerkzaamheden plaatsgevonden. Met name langs de zuidzijde staan meerdere loodsen. Aan de westzijde bevindt zich een loods uit 1938, dat later is verbouwd tot horecagelegenheid. Bij deze bouwwerkzaamheden kan de ondergrond zijn verstoord.

4. *Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan*

In het plangebied liggen geen bekende archeologische waarden. Deze kunnen op grond van de landschappelijke ligging echter wel aanwezig zijn. Op de strandwal betreft dit archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen en staatssamenlevingen (Neolithicum tot en met Nieuwe tijd) gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen. In de waterbodem van het Alkmaardermeer kunnen verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen aanwezig zijn, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de Nieuwe tijd.

5. *Indien er (mogelijk) archeologische waarden aanwezig zijn:*

a) *Worden deze archeologische waarden verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Bij graafwerkzaamheden in het landdeel van de haven bestaat de kans dat archeologische resten worden verstoord. De bovengrond van het terrein is waarschijnlijk verstoord in de 20^e eeuw en daarin worden geen archeologische waarden verwacht. De dikte van deze verstoorde laag is echter niet goed bekend. Bij graafwerkzaamheden in de haven is de kans klein dat archeologische resten worden verstoord, aangezien de haven de afgegraven strandwal betreft. Bij graafwerkzaamheden in het Alkmaardermeer moet rekening

gehouden worden met verslagen resten van laatmiddeleeuwse nederzettingen, alsmede resten gerelateerd aan scheepvaart en visserij uit de Nieuwe tijd. Maar omdat dit deel al eens is gebaggerd, wordt de kans klein geacht dat hier nog archeologische resten aanwezig zijn.

- b) *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische waarden?*

Aanbevolen wordt om een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren in het droge deel van de haven om de aard en intactheid van het bodemprofiel nader te bepalen en daarmee het gespecificeerde verwachtingsmodel aan te controleren en aan te vullen.

4 Advies

Aanbevolen wordt om een verkennend archeologisch booronderzoek uit te voeren in het droge deel van de haven om de aard en intactheid van het bodemprofiel nader te bepalen en daarmee het gespecificeerde verwachtingsmodel aan te controleren en aan te vullen.

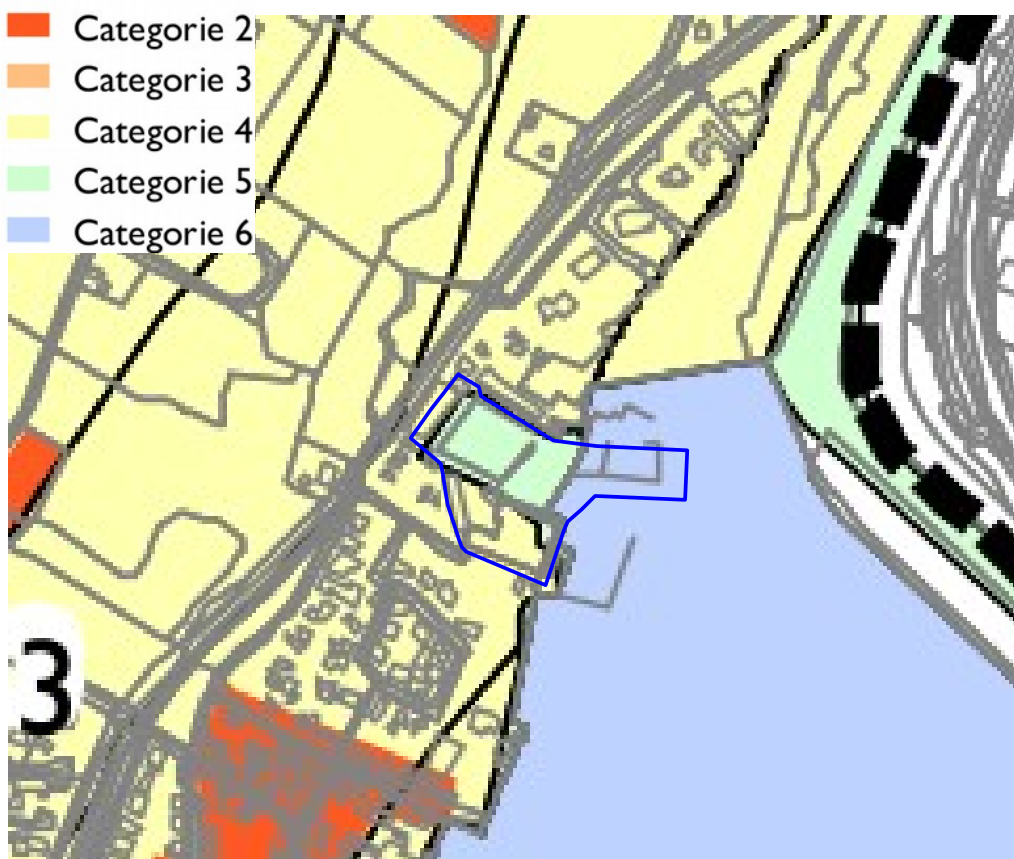
Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet uit 2015. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Castricum.

5 Literatuur

- Alkemade, M, R.M. Van Heeringen, en K Klerks. 2011. "Archeologiebeleid gemeente Castricum". V634.
- Alterra. 2004. "Geomorfologische Kaart Nederland (GKN) Landsdekkend digitale bestand". Wageningen.
- Alterra Wageningen UR. 2012. "BISNederland". Bodemkaart 1 : 50 000. <http://www.bodemdata.nl/>.
- Beeldsnijder. 1575. "Caerte van Noorthollant beghinende van Noortendt, Zuytwards up tot om Leyden toe; voorts streckende Oostwaerts tot om Utrecht weder Noortwards up in de Zuider Zee met alle sijn steden, dorpen, dijcken, weggen, wateren en vaerten, daer inne begrepen elcx na syne rechte gheleghet. Titelvriant: Land-caerte ende water caerte van Noort-Hollandt ende West-vrieslandt met d'aenliggende landen Tot Amsterdam, ghedruckt by Herman Allertsz., Koster van die Nieuwkerck. Anno M.D.C.VIII, 1608". Amsterdam: Herman Allertsz. Koster. http://dpc.uba.uva.nl/cgi/i/image/image-idx?sid=5906df9c389ae5212c56be101af234c1;type=boolean;view=reslist;c=carto;;rgn1=carto_ve;q1=Beeldsnijder.
- de Boer, A.G. 2017. "t Stet 17, Akersloot, gemeente Castricum: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende fase en deels karterende fase". Bureau voor Archeologie Rapport 429. Utrecht: Bureau voor Archeologie.
- De Groene Valck. 2014. "Jachthaven Akersloot deel 1". De Groene Valck.
- . 2015. "Jachthaven Akersloot deel 2". De Groene Valck. <https://tijdschriften.archiefalkmaar.nl/issue/GVA/2015-01-01/edition/null/page/1>.
- de Mulder, E.F.J. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhof: Groningen [etc.].
- DinoLoket. "GeoTop". GeoTop. <http://www2.dinoloket.nl/nl/about/modellen/geotop.html>.
- gemeente Castricum. 2012. "Register beschermde gemeentelijke monumenten voor de gemeente Castricum". Gemeente Castricum. <https://www.castricum.nl/over-de-gemeente/monumenten/>.
- Google Street View. "Street View". <https://maps.google.nl/>.
- "Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME)". <http://www.ikme.nl>.
- Kadaster. 2013. "BAG-Viewer". <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
- Kadaster, en PDOK. 2014. "AHN2 en 3 - WCS service". <http://nationaalgeoregister.nl>.
- Kleinsman, W.B., G.W. de Lange, en J.A.M. ten Cate. 1979. "Geomorfologische kaart van Nederland : schaal 1:50.000: 19 Alkmaar - 20 Lelystad (gedeeltelijk)". Wageningen [etc.]: Stichting voor Bodemkartering [etc.].
- Muller, A., G. van Bergeijk, E. Drenth, P.C. Vos, en R.M. Van Heeringen. 2008. "Akersloot-Klein Dorregeest. Een vindplaats van de Klokbekecultuur in de gemeente Castricum, provincie Noord-Holland". Rapportage Archeologische Monumentenzorg 159. Amersfoort: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Onbekend. 1938. "Kaart van de Alkmaardermeer met situatie van jachthaven 'Akersloot' aan het Alkmaardermeer." <https://hdl.handle.net/21.12106/c2a53156-7039-4da3-ad79-1901200cf5f7>.
- Pijnenburg, P. 2019. "Verkennend bodemonderzoek Geesterweg 10 te Akersloot". Projectnummer 2019213. Hoorn: Landview bodemonderzoek.

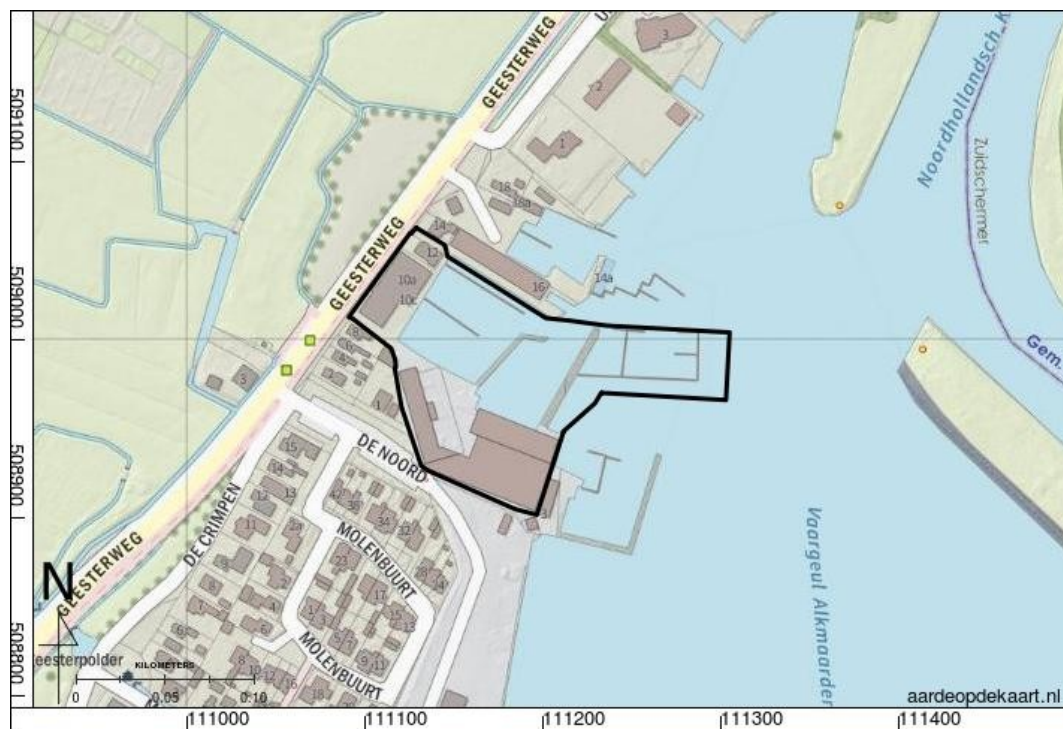
- RAF. 1940. "Wageningen UR GeoPortal: RAF aerial photographs". 1945.
<http://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf>.
- Rensink, E., H.J.T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken, en B.I. Smit. 2015.
"Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld". Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijks Geologische Dienst. 1987. "Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands: Blad Alkmaar west (19 W)".
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. 2017. "Rijksmonumentenregister".
Cultureelerfgoed.nl. <https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en Data Archiving and Networking Services. "e-depot voor de Nederlandse archeologie". <http://www.edna.nl>.
- Rosing, H., G.G.L. Steur, W. Heijink, H. de Bakker, O.H. Boersma, en C. Hamming. 1995. "Bodemkaart van Nederland 1:50000 : toelichting bij de kaartbladen blad 9 West Texel (gedeeltelijk), 14 West Medemblik, blad 14 Oost Medemblik, 15 West Stavoren (Noordhollands gedeelte), blad 19 West Alkmaar". Wageningen: SC-DLO. <http://edepot.wur.nl/117856>.
- SIKB. 2018. "BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1". SIKB.
https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Vasterszoon, Claes. 1637. "Kaart van het Alkmaardermeer en omgeving".
<https://hdl.handle.net/21.12102/fdd3ed48-fb8e-11df-9e4d-523bc2e286e2>.
- Verstijnen, Y., M. Schipper, en M. de Haan. 2017. "Zwemwaterprofiel Alkmaardermeer". Projectnummer BE9568. Eindhoven: RoyalHaskoningDHV.
- Visscher, Claes Janszoon. 1635. "Caerte van de Scher-meer".
<https://hdl.handle.net/21.12102/feb89628-fb8e-11df-9e4d-523bc2e286e2>.
- Vos, P., en S. de Vries. 2013. "2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)". Deltares. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). <https://archeologieinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/paleogeografische-kaarten>.

Figuren

Figuur 2: Maatregelenkaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011).

- Categorie 1 (archeologische waarde): Provinciale archeologische monumenten: alle bodemingrepen zijn vergunningplichtig (behoud in situ).*
- Categorie 2 (archeologische waarde): AMK-terreinen (bekende vindplaatsen, inclusief de historische kernen van Castricum, Limmen, Bakkum en Akersloot): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen tot een diepte van 40 cm onder maaiveld, mits het plangebied niet groter is dan 100 m²;*
- Categorie 3 (archeologische verwachtingszone 1/8: duinen) geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen tot het niveau van 4 meter +NAP, mits het plangebied niet groter is dan 100 m²;*
- Categorie 4: (archeologische verwachtingszones 2 t/m 11): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek bij ingrepen tot een diepte van 40 cm onder maaiveld, mits het plangebied niet groter is dan 500 m²;*
- Categorie 5 (archeologische verwachtingszone 12: water en overige meerbodems): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek;*
- Categorie 6 (archeologische verwachtingszone 13: Noordzee, Alkmaardermeer, Stierop): noodzaak vooronderzoek in overleg met Rijksdienst Cultureel Erfgoed;*
- Categorie 7: (terreinen waar geen bodemarchief meer aanwezig is): geen verplichting tot archeologisch vooronderzoek.*

Figuur 3: Topografische kaart.

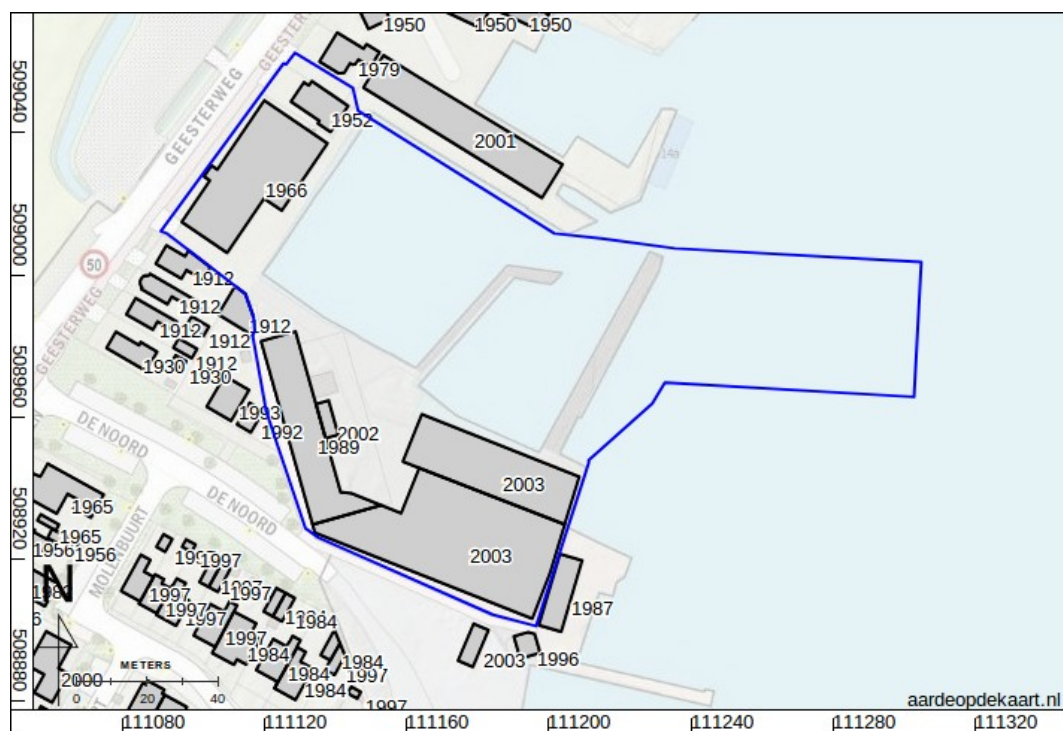
Figuur 4: Luchtfoto 2018.

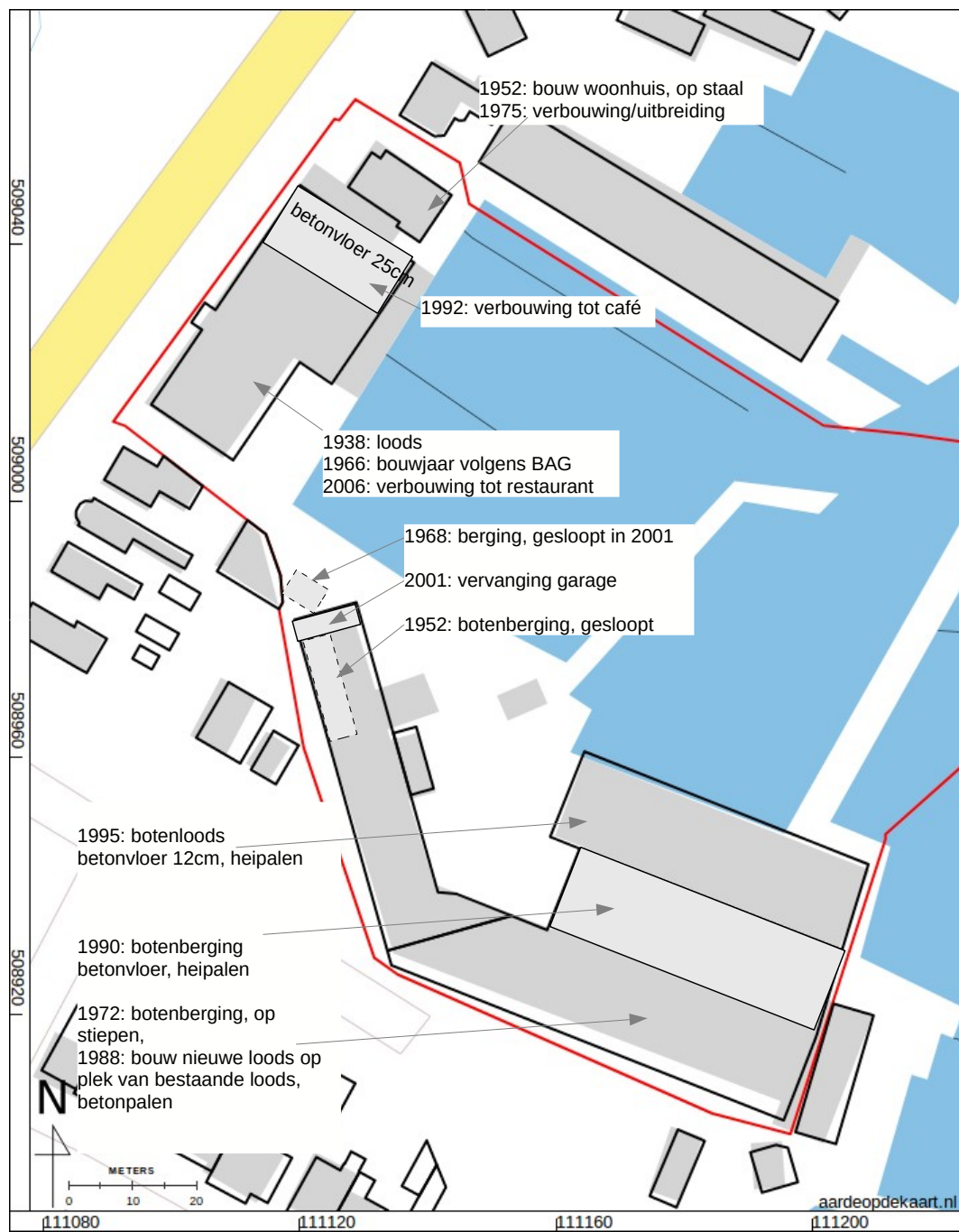
Figuur 5: Vogelperspectief 2019 (bron: Bing maps).

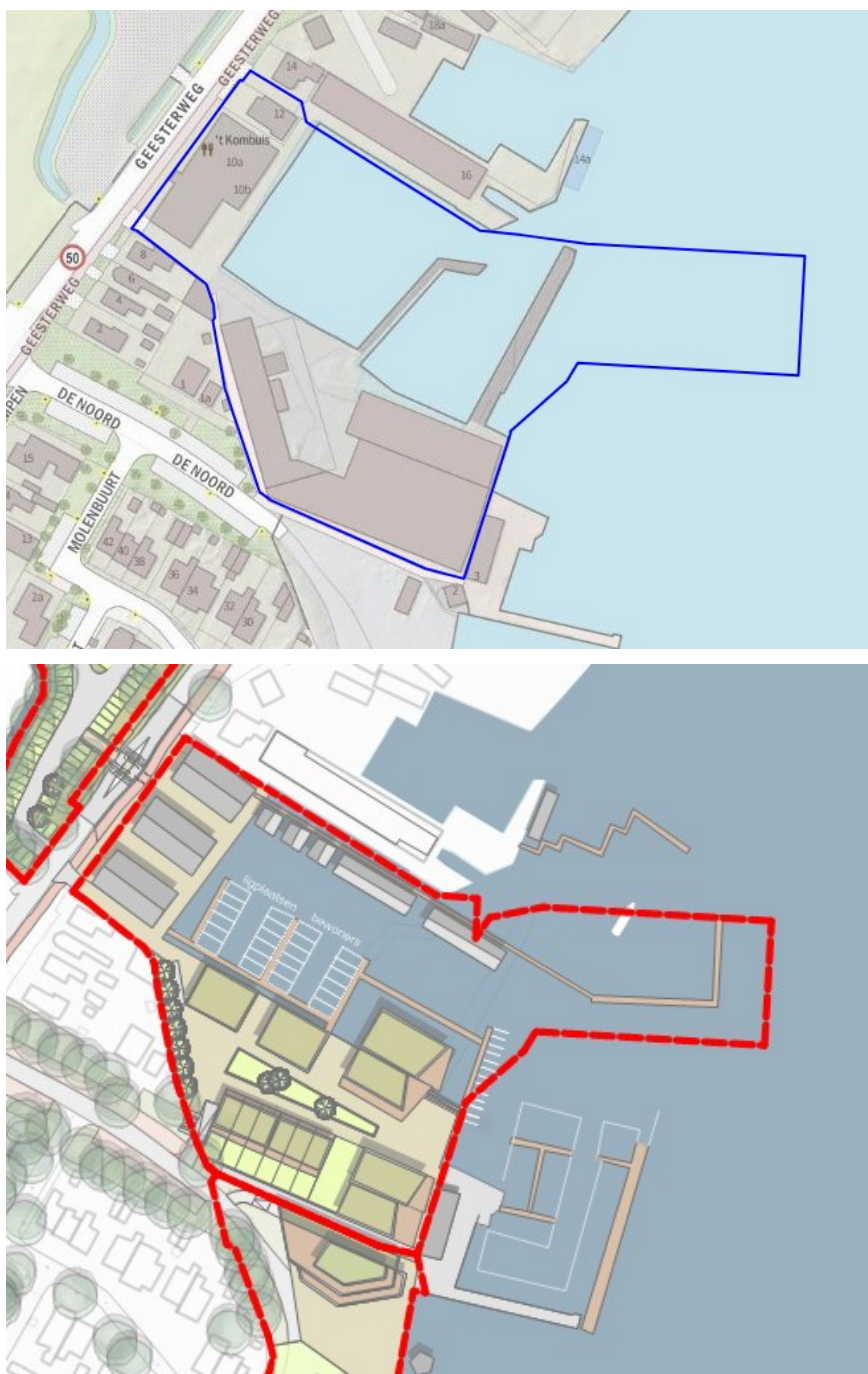
Figuur 6: Foto vanaf de Geesterweg, kijkend naar het zuiden op de bedrijfswoning (links) en het restaurant (rechts; Google Street View, september 2016).

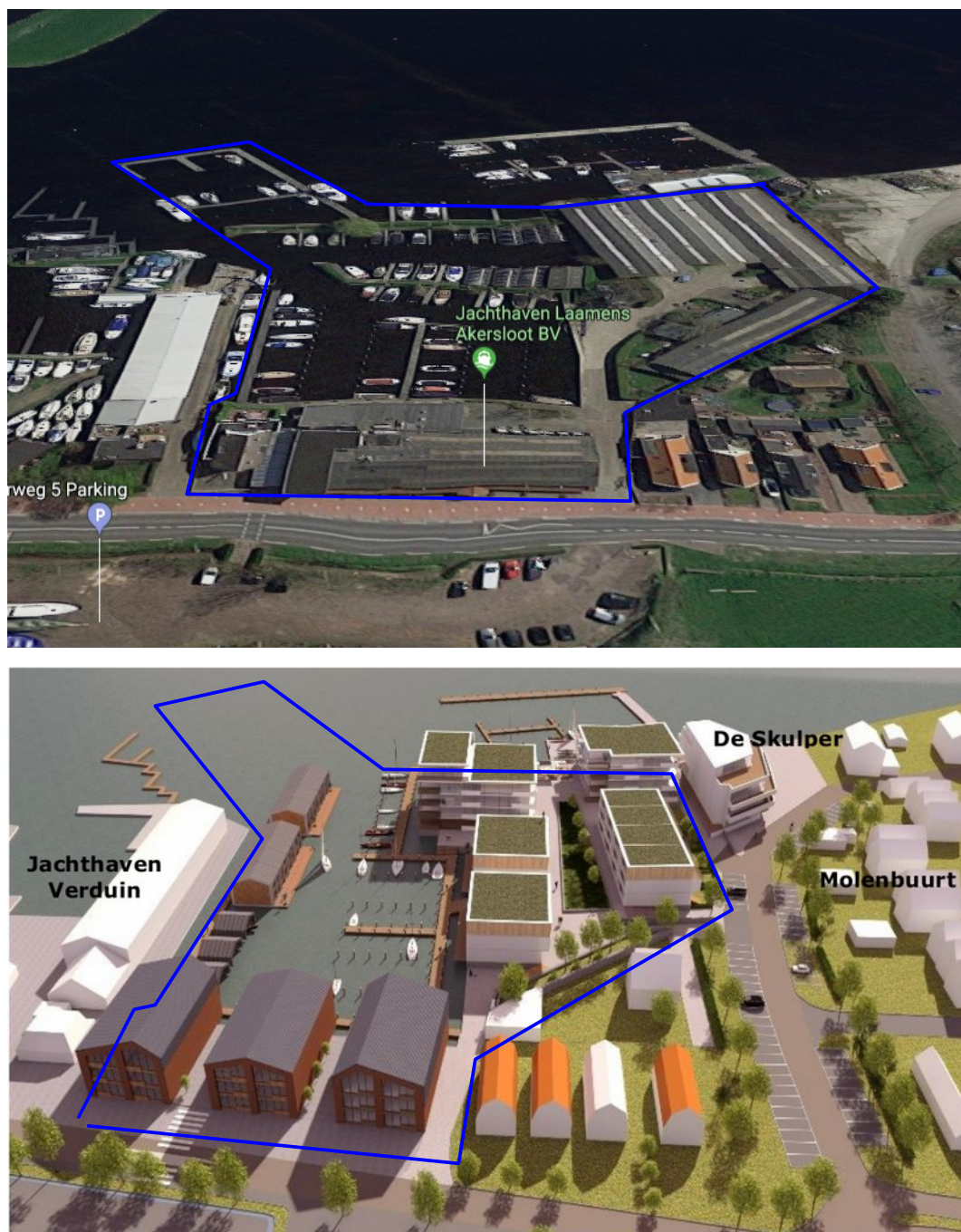
Figuur 7: Bebouwing met bouwjaren volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (Kadaster 2013).

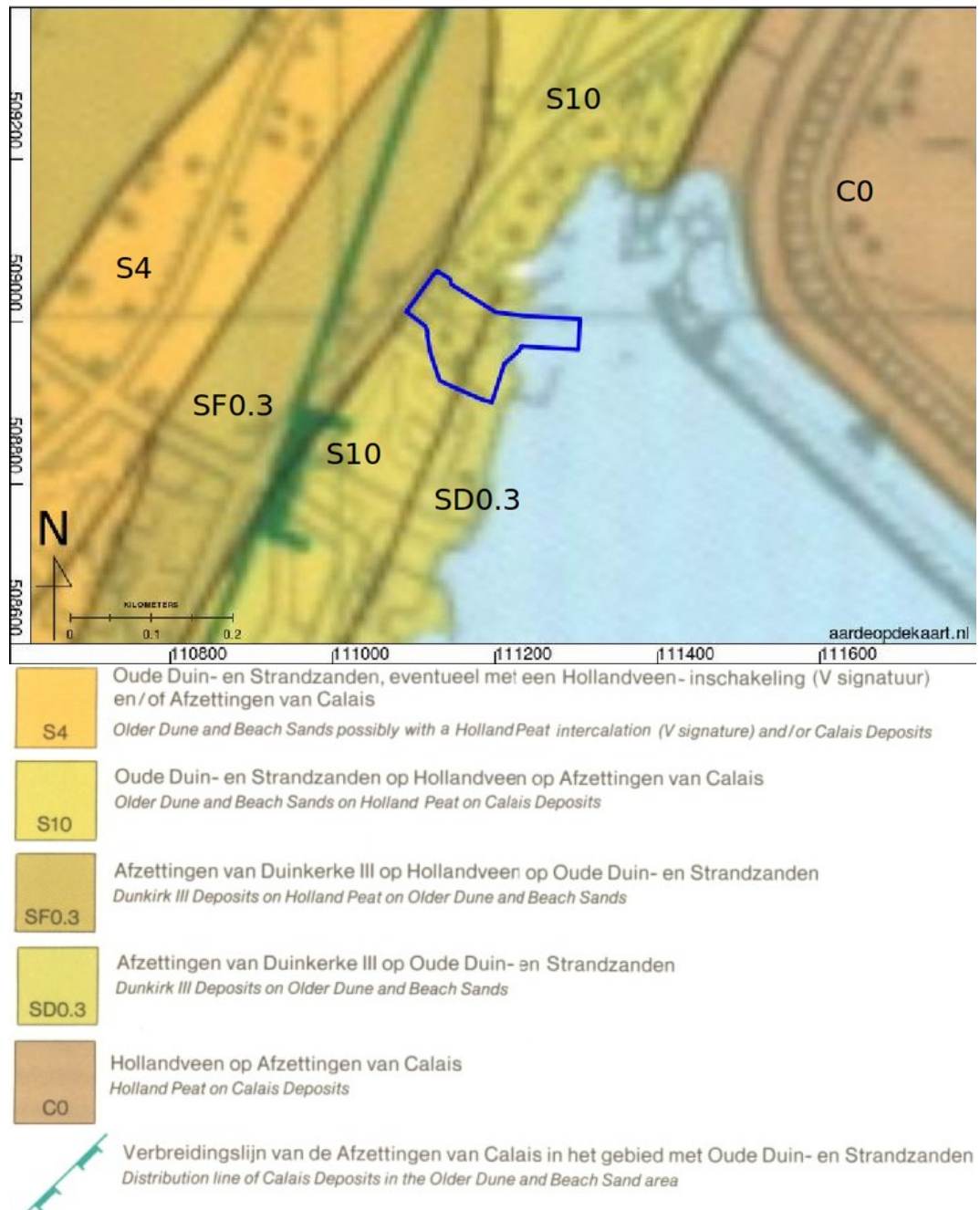
Figuur 8: Gegevens bouwjaren en funderingen uit bouwarchief.

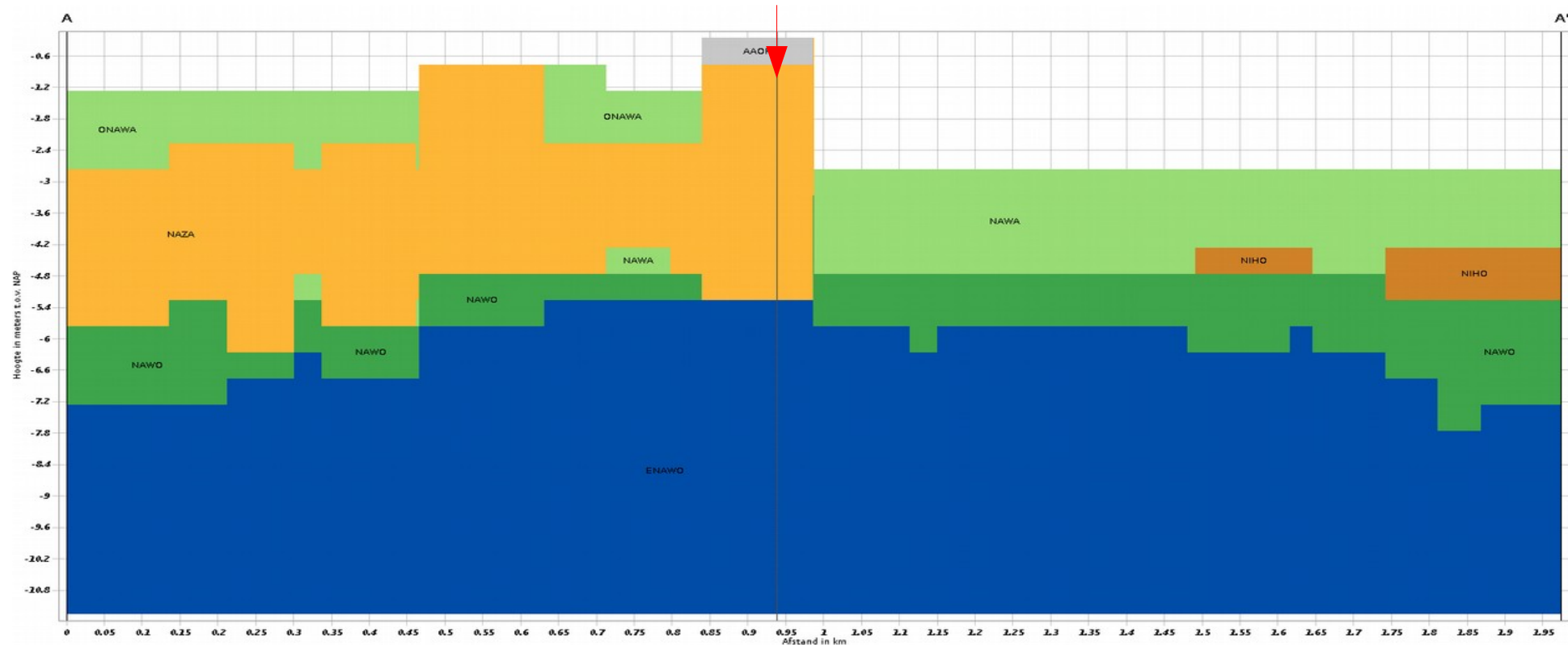
Figuur 9: Huidige (boven) en schets nieuwe (onder) situatie .

Figuur 10: Huidige (boven) en nieuwe (onder) situatie in vogelvlucht.

Figuur 11: Geologische kaart 19 West Alkmaar (Rijks Geologische Dienst 1987).

Figuur 12: Geologisch west-oost profiel uit GeoTop. Het plangebied ligt ter hoogte van de rode pijl.

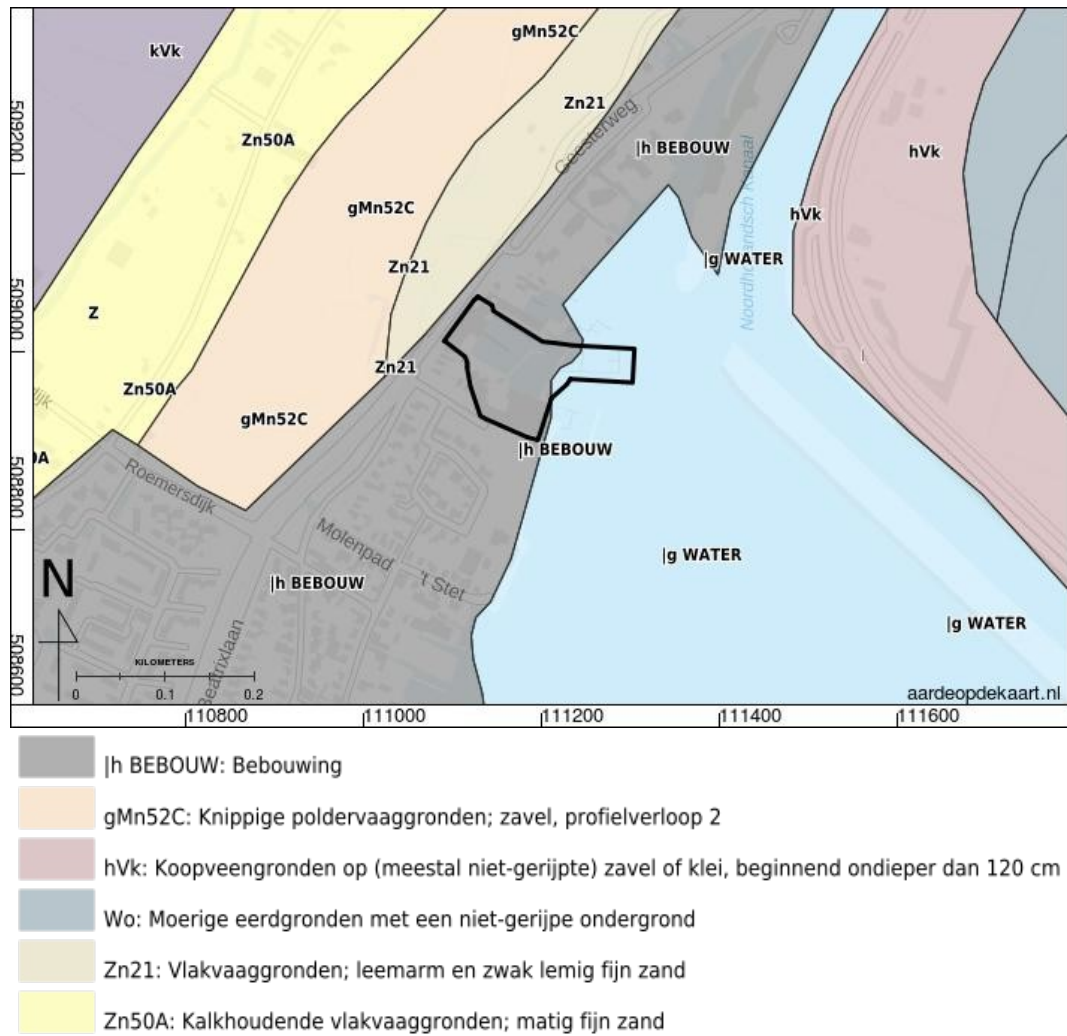
Toelichting op de codes:

- AAOP: Antropogene afzettingen, opgebrachte grond
 ONAWA: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren (gedeelte boven NAZA)
 NAZA: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort
 NAWA: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren
 NIHO: Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket
 ENAWO: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer (geulafzettingen generatie E)
 NAWO: Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Wormer

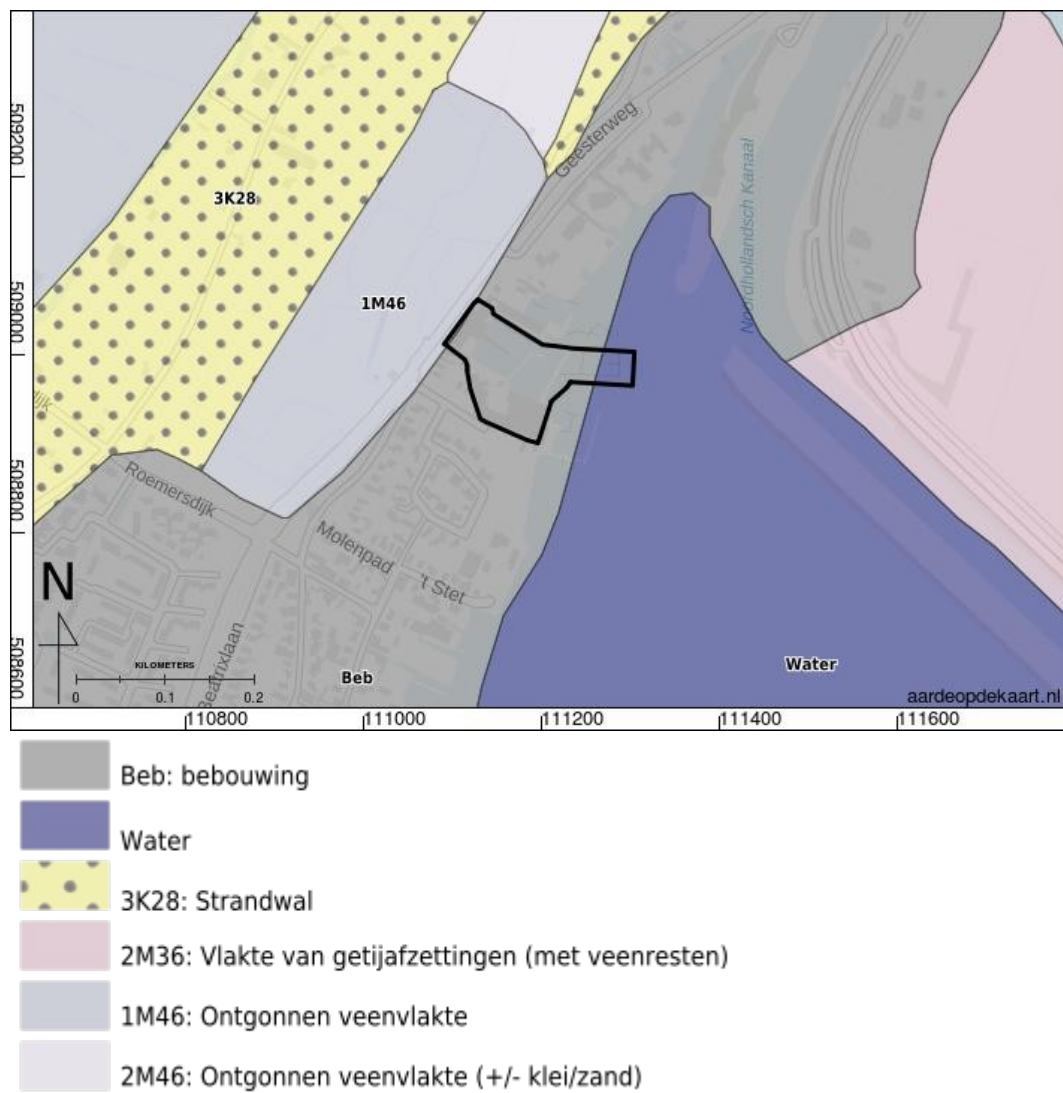

Geologische eenheid

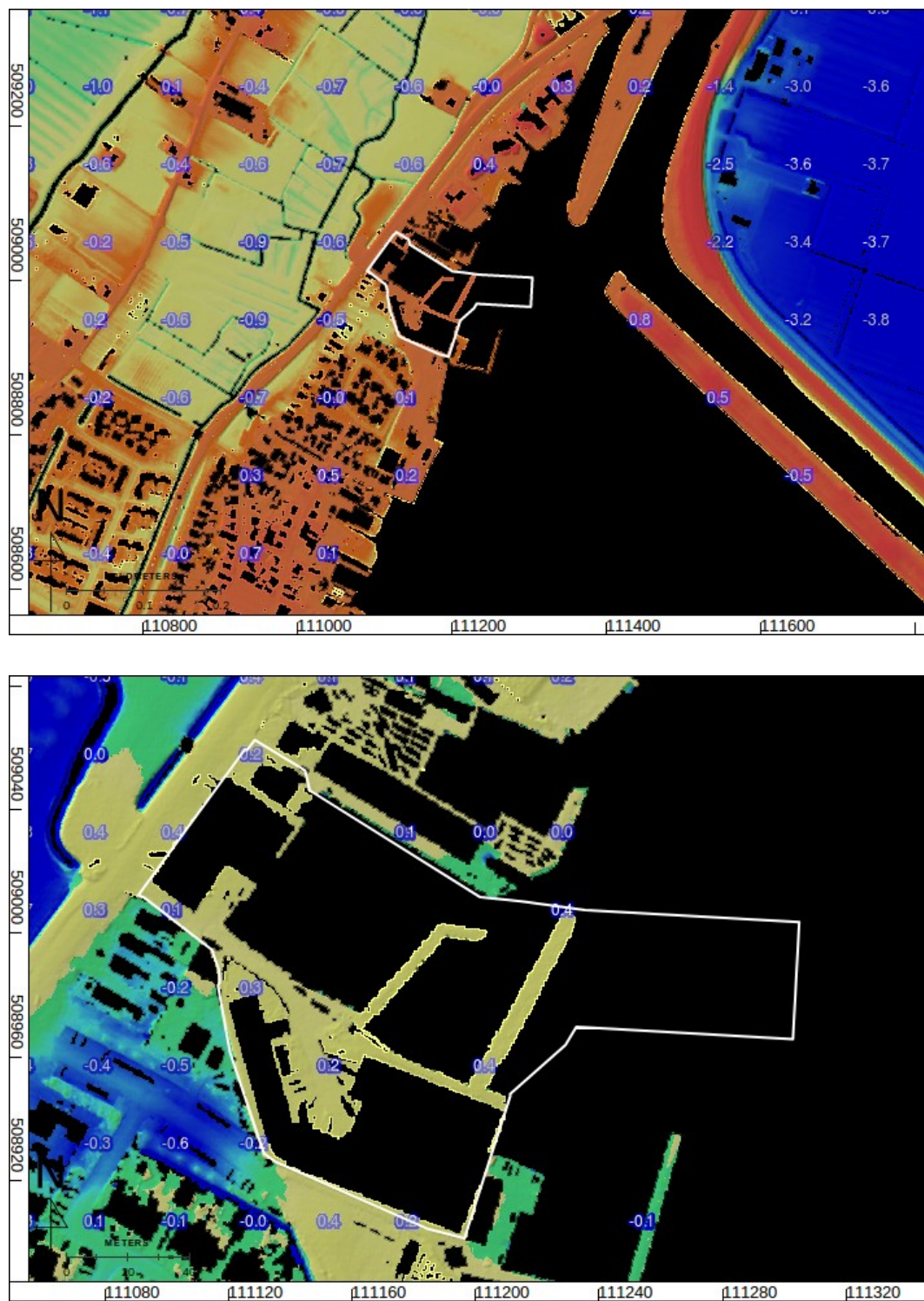
- AAOP
- ONAWA
- NAZA
- NAWA
- NIHO
- ENAWO
- NAWO

Figuur 13: Bodemkaart (Rosing e.a. 1995; Alterra Wageningen UR 2012).

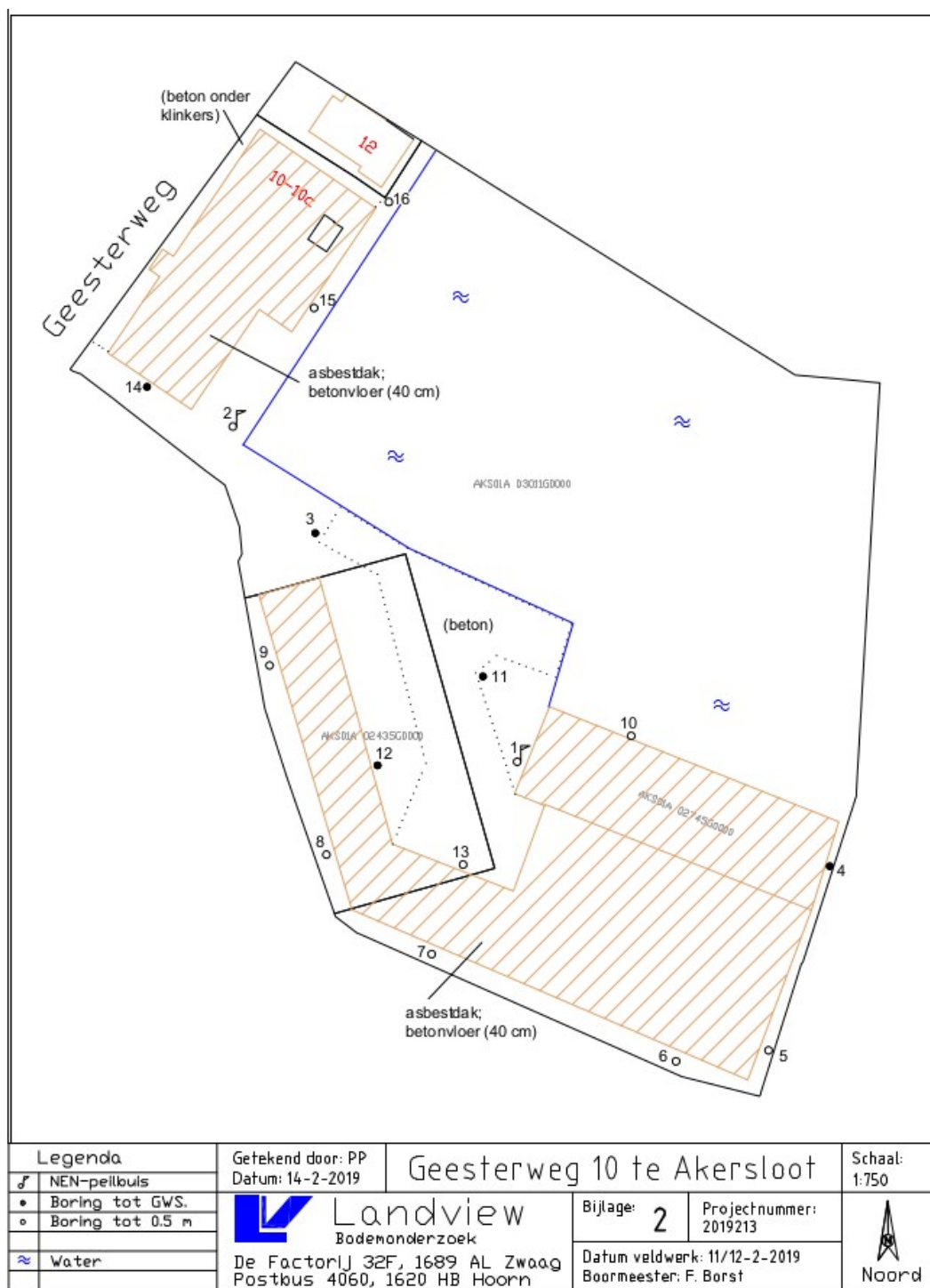

Figuur 14: Geomorfologische kaart (Kleinsman, De Lange, en Ten Cate 1979; Alterra 2004).

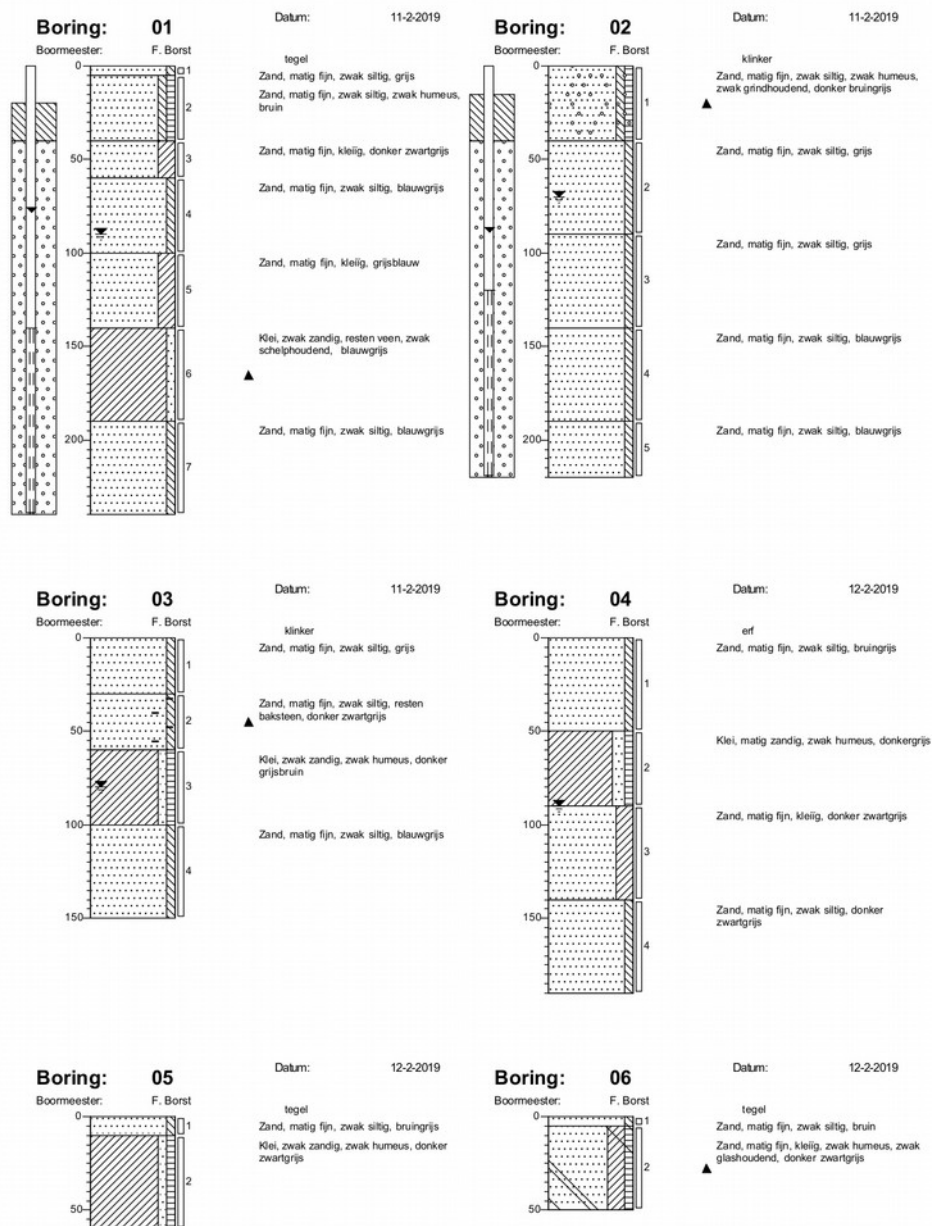

Figuur 15: Hoogte-reliëfkaart, overzicht (boven) en detail (onder, Kadaster en PDOK 2014).

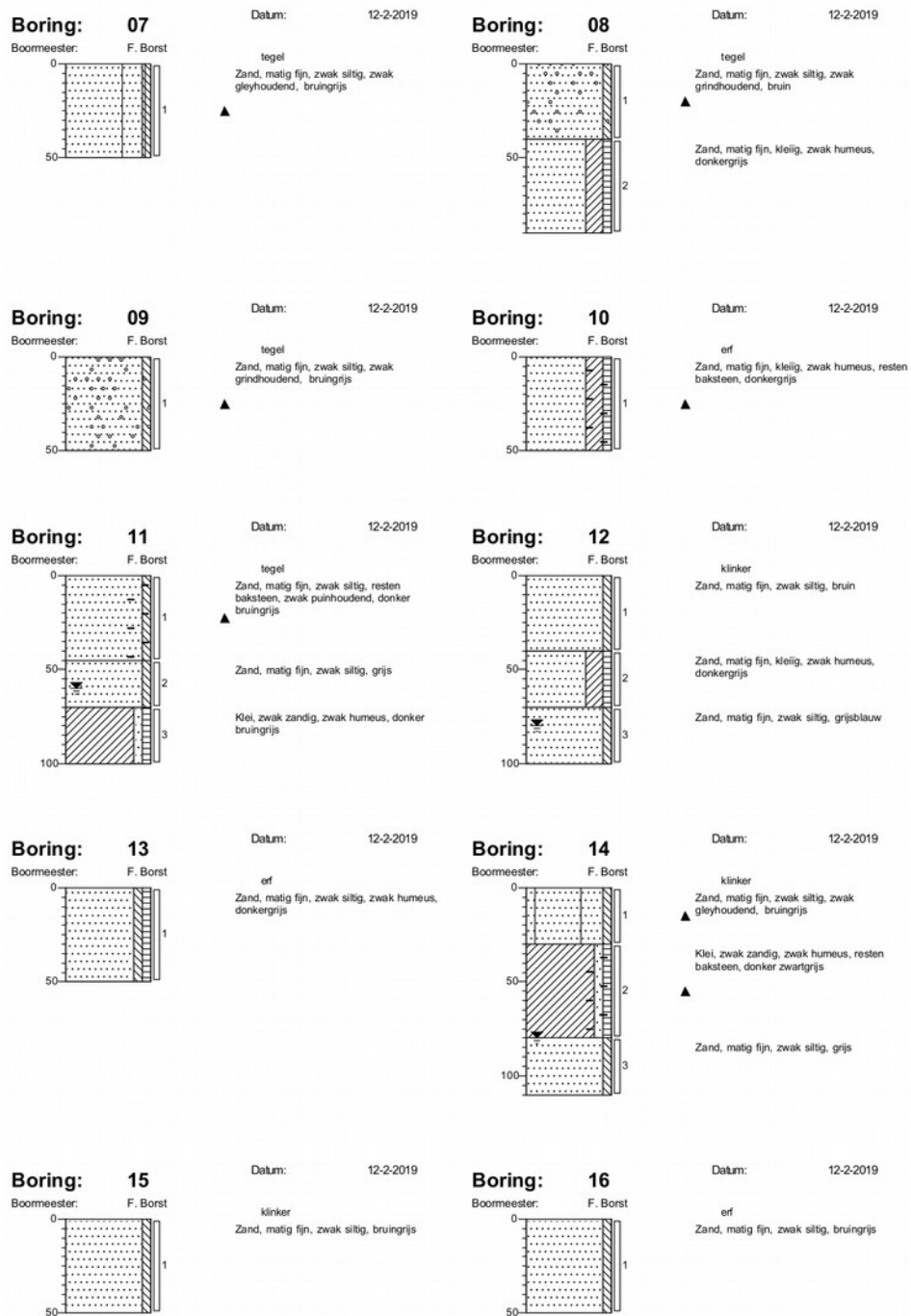
Hoogtewaarden in meters ten opzichte van N.A.P.

Figuur 16: Situatie en boorpuntenkaart milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).

Figuur 17: Boorprofielen milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).

Figuur 18: Boorprofielen milieuonderzoek (Pijnenburg 2019).

Figuur 19: Kaart uit de 16^e eeuw van Akersloot en omgeving (Beeldsnijder 1575).

Figuur 20: Kaart van de drooggemaakte Schermer (Visscher 1635).

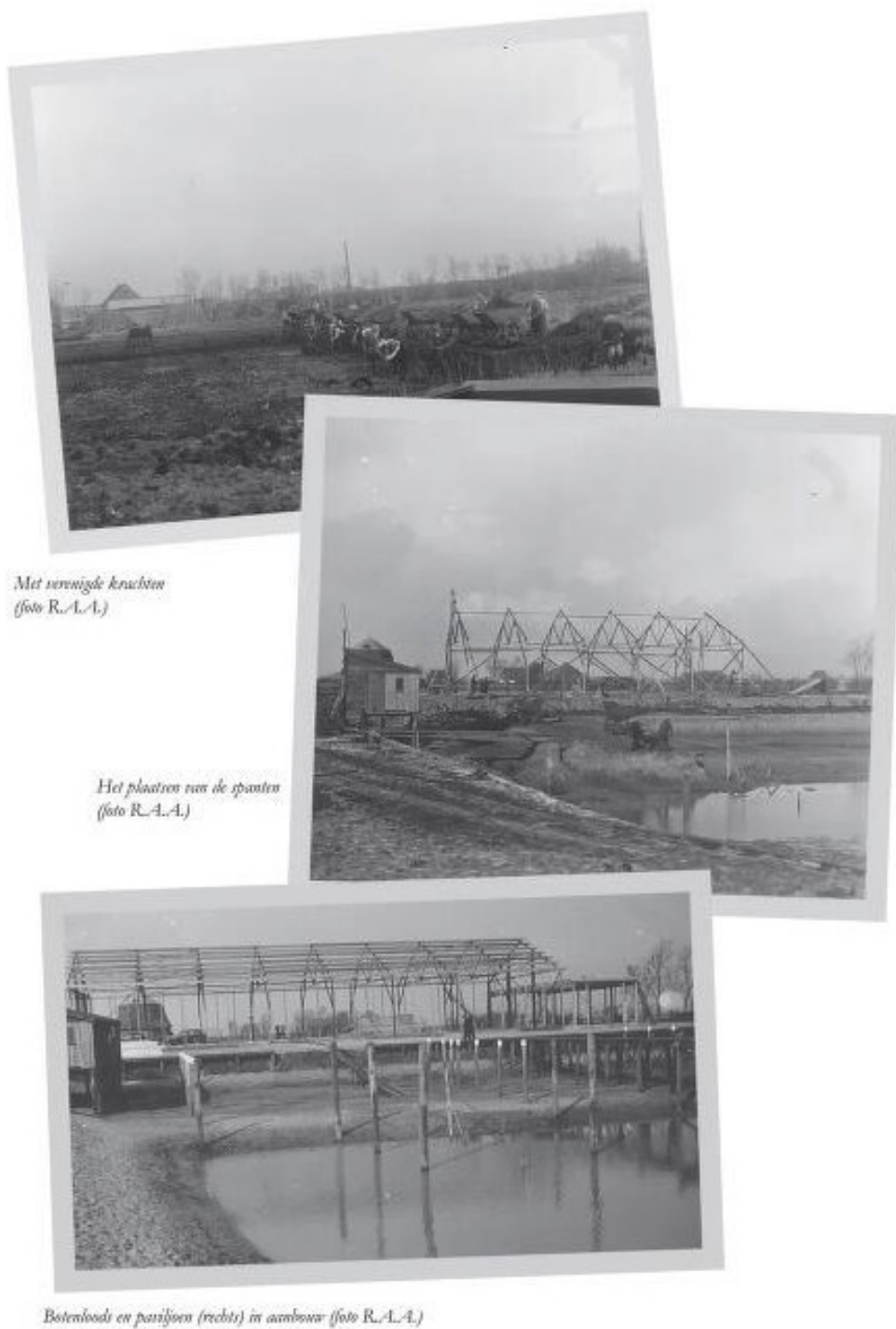
Figuur 21: Kaart van het Alkmaardermeer en omgeving (Vasterszoon 1637).

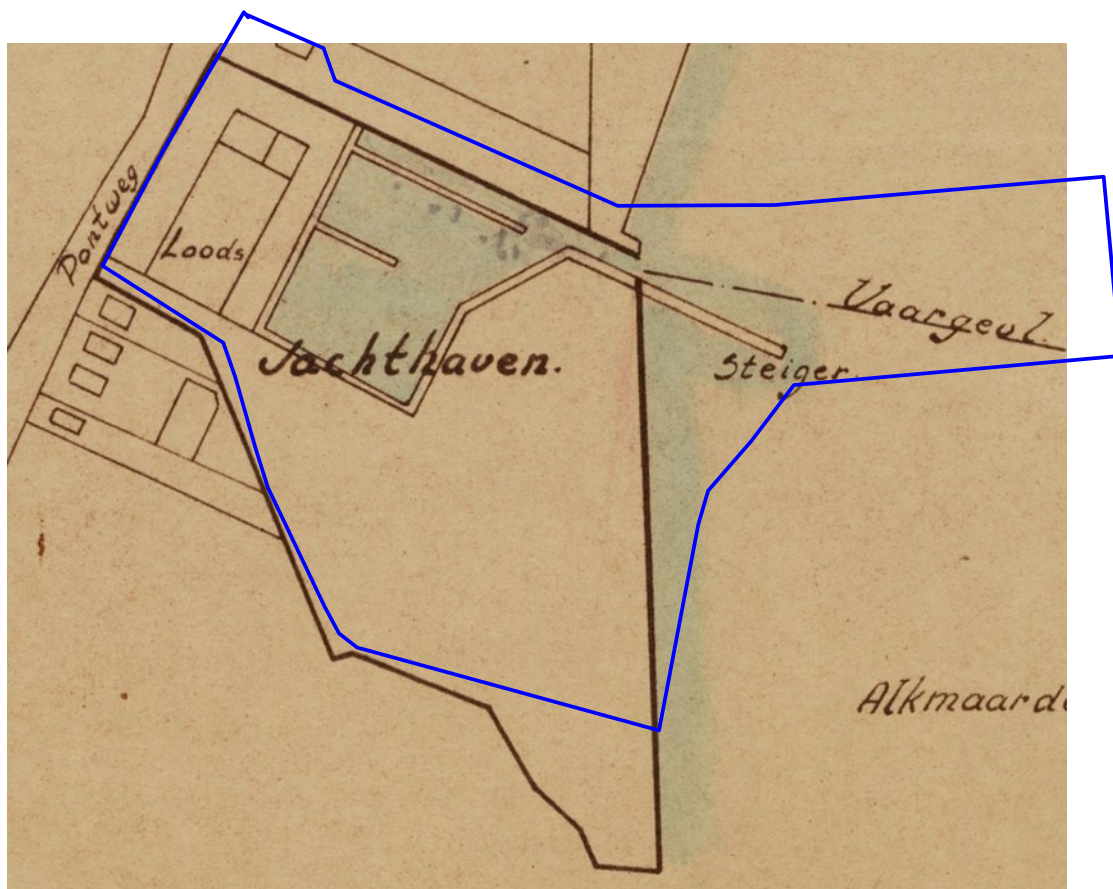
Figuur 23: Bonneblad 1879, bladen 278-HEILOO, 279-DE SCHERMER, 294-CASTRICUM en 295-DE RIJP.

Figuur 24: Bonnebladen 1905/1906/1907, bladen 278-HEILOO, 279-DE SCHERMER, 294-CASTRICUM en 295-DE RIJP.

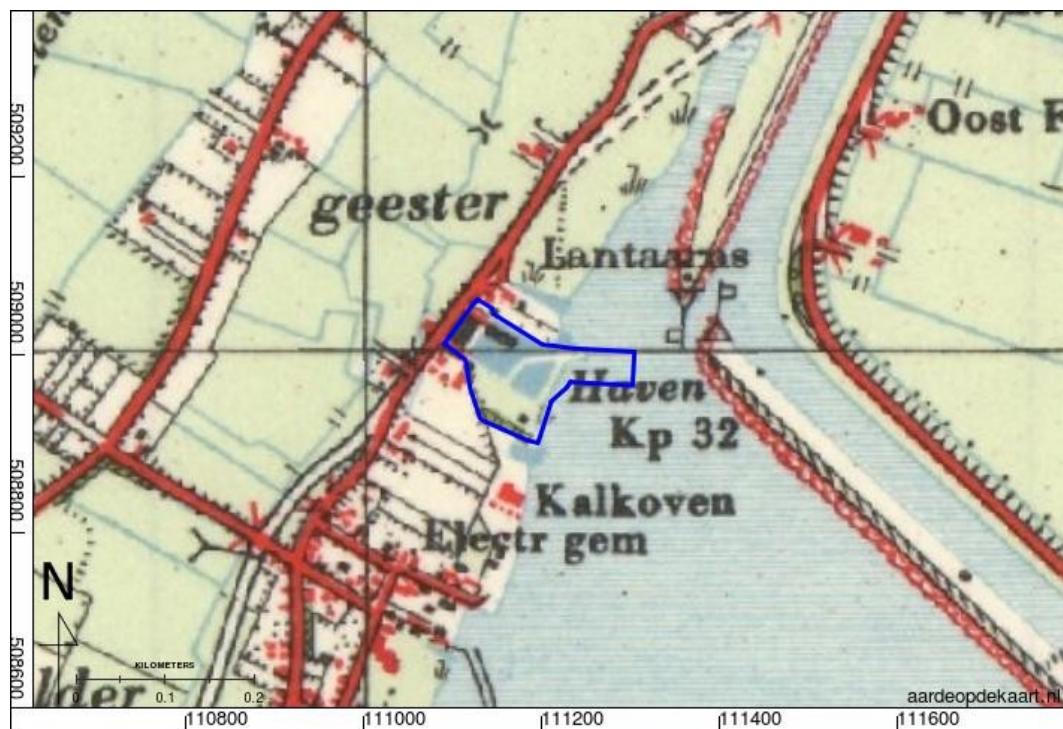
Figuur 25: Het uitgraven van de haven (met de hand) in den droge, en bouw van clubhuis (De Groene Valck 2014).

Figuur 26: Plattegrond 1938 (Onbekend 1938).

Figuur 27: Luchtfoto van de RAF, 26 februari 1945, flight 101, run 09, photo 4103 (RAF 1940-1945).

Figuur 28: 19D-1950-Krommenie / Wormer / Wormerveer, boven: overzicht, onder detail.

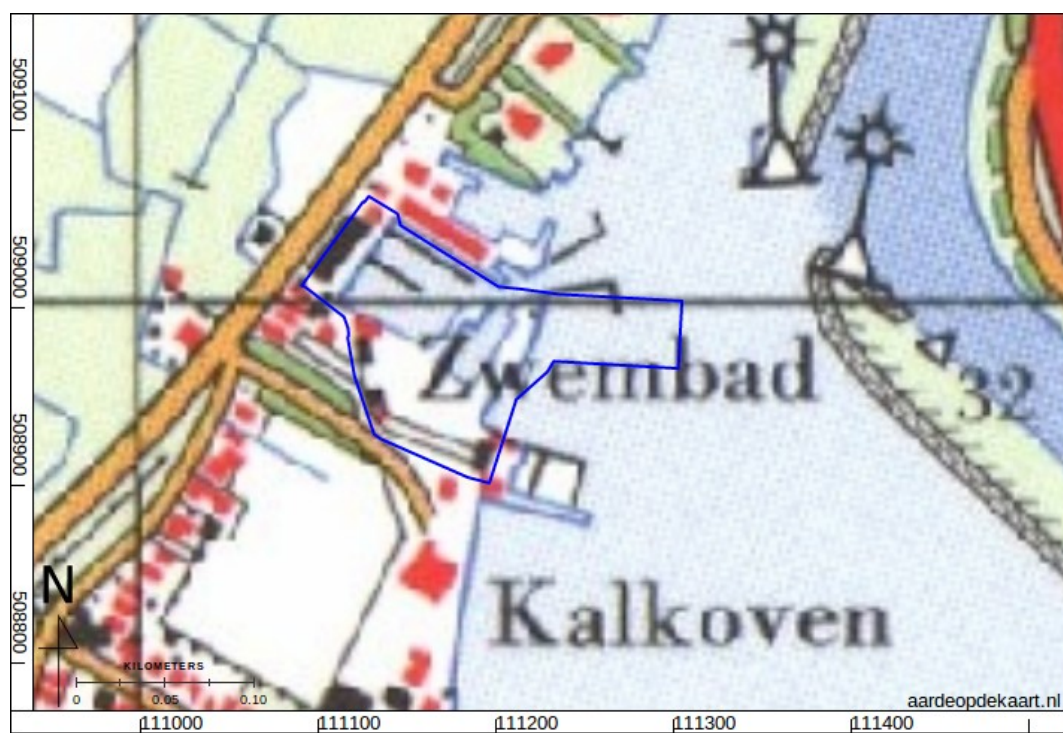
© Beeldbank Historische Vereniging Oud Akersloot
Figuur 29: Luchtfoto 1970.

Fotonummer 08338

Foto Collectie - Historische Vereniging Oud Akersloot

Figuur 30: 19D-1961-Krommenie / Wormer / Wormerveer.

Figuur 31: 19D-1971-Krommenie / Wormer / Wormerveer.

Figuur 32: 19D-1983-Krommenie / Wormer / Wormerveer.

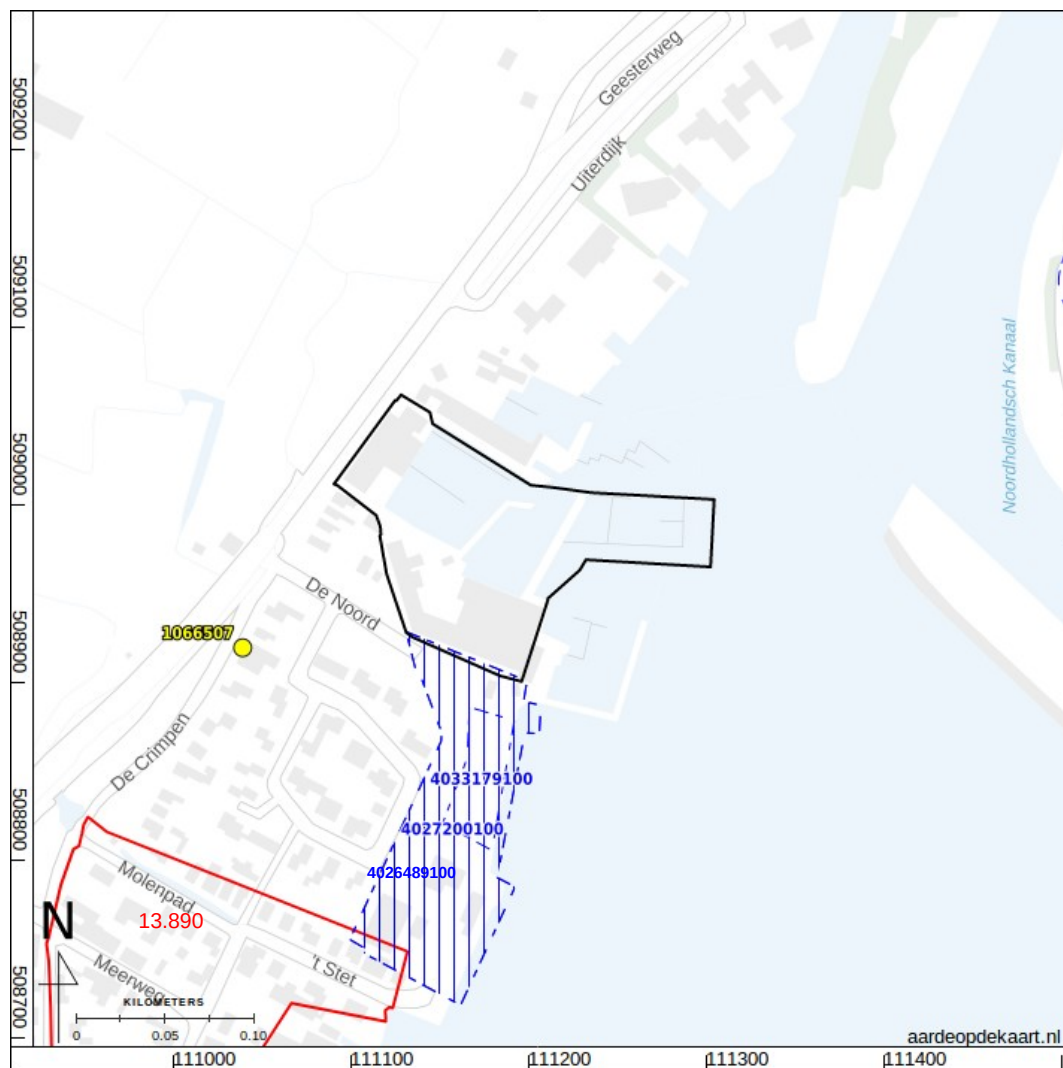

Figuur 33: 19D-1994-Krommenie / Wormer / Wormerveer.

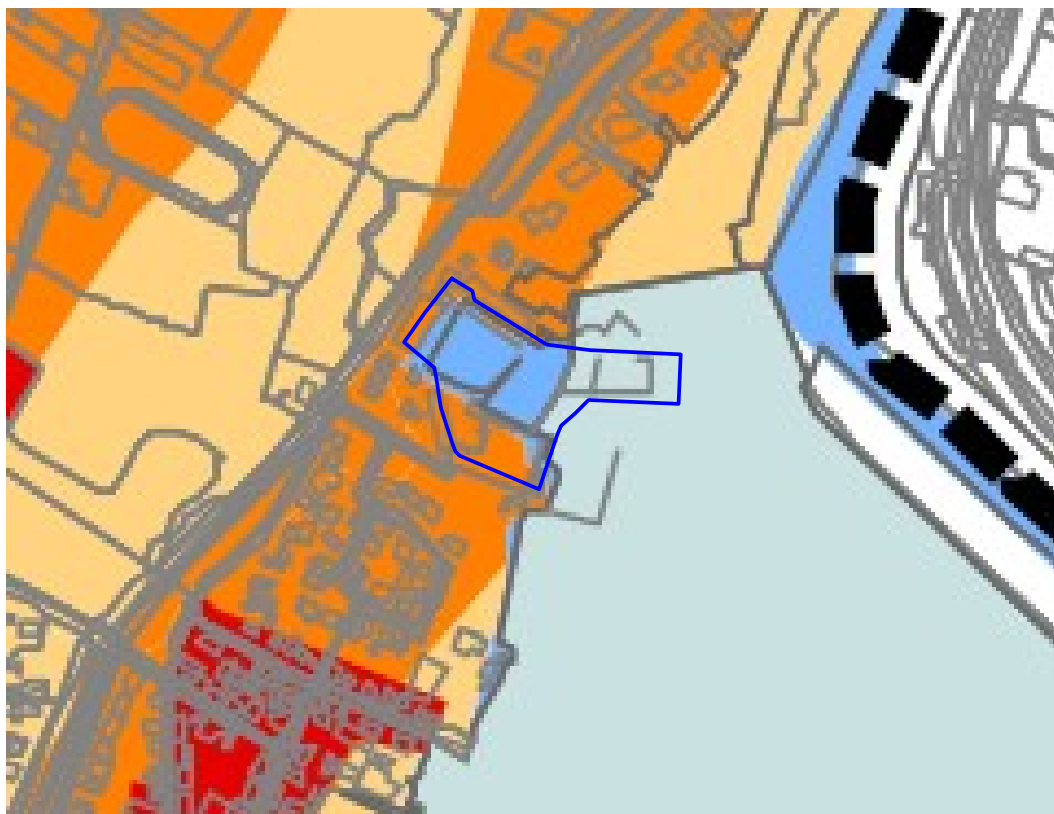

Figuur 34: Luchtfoto 2004.

Foto Collectie - Historische Vereniging Oud Akersloot. Fotonummer 08339 en 08340.

Figuur 35: Archeologische terreinen (rood), vondstlocaties (geel) en zaken (blauw) uit ARCHIS.

- 2: Strandwallen
- 3: Strandvlakte
- 4: Overstoven strandwallen/strandvlakte met veen
- 12: Water en meerbodems
- 13: Noordzee en groot water

Figuur 36: Geolandschappelijke verwachtingszones van de gemeente Castricum Alkemade, Van Heeringen, en Klerks 2011.

Figuur 37: Foto van molen 'De Oude Knecht' aan de Geesterweg. Deze molen staat oorspronkelijk recht tegenover wat nu het plangebied is. Tegenwoordig staat een replica enkele honderden meters noordelijk van deze locatie.